పవిత్రసం[illegible]

విషయకోపన్యాసము.

గోదావరిజిల్లా ఏలూరులో ఫస్టుగ్రేడ్ ప్లీడరగు

దాసు - శ్రీరాములు పంతులుగారిచే

రచియింపబడినది.

AN ADDRESS IN TELUGU

ON

A PRAYASCHITTA AT ELLORE

BY

DASU SRIRAMULU PANTULU,

First Grade Pleader.

MADRAS.

Printed at the Hindu Press, No. 1.01, Mount Road.

1891.

:0:

గ్రంథకర్త గారివద్ద దొరుకును.

వెల ౪ అణాలు.

పీఠిక.

స్వదేశాభిమానులయిన నాసోదరులారా!

ఈ చిన్న పుస్తకమును తప్పక మీరు పరీక్షింతురని నమ్మకముతో దీని బ్రచురింపఁబూనుకొంటిని. ఇది చూపులకు చిన్న పుస్తకముగాని, బహుదినము లనేకగ్రంథములను బరిశీలించి విశేషశ్రమపడి వ్రాసితిని. ఇప్పటి విద్యావంతులయిన స్వదేశాభిమానులకందరికి యిది అత్యంత ప్రయోజనకారి. ధర్మశాస్త్రములు యథార్థముగా బ్రవర్తింపజేయబడినయెడల యిప్పుడు లోకమునకు హితకారులుగా మన విద్యావంతులెంచుచున్న సమస్తక్రియలకు అనుకూలములుగానే యున్నవిగాని ప్రతికూలములుగాలేవు. కొన్ని నూర్లసంవత్సరములనుండి, యేవో కారణములచేత ధర్మశాస్త్రముల యథార్థ సంప్రదాయములనువిడిచి జనులు వారివారికి యిష్టమైనట్లు కొన్ని దురాచారములను గల్పించుకొని వానినే యిప్పటివరకు జరిగించుచు వచ్చినందున, ఆదురాచారము లిప్పుడు లోకబాధకములయి, ఎంతె అరోచకములుగానయినవున్నవి. ఆయాచారములనే విడువరాదు, అని యొక నియమ మేర్పడినట్లుకూడ తోచుచున్నది. ఇందువలన ధర్మశాస్త్రమును పరిశీలించవలసిన యక్కరకూడను నశించినది. ఇప్పటి విద్యావంతులలో, కొందరు యీమధ్యకాల దురాచారములే ధర్మశాస్త్రములనుకొని భ్రమజెంది, అహా, ధర్మశాస్త్రము లెంత కఠినములుగానున్నవి; ఋషులని పేరుపెట్టుకొనినవారు ప్రజలకుమారకులయినారని దూషించుచున్నారు. మరికొందరును అటువంటి భ్రమనే చెందియు లోకమునకు బాధకమాయెనేమి సాధకమాయెనేమి అట్లే జరగవలసినదిగాని ఆయాచారములను మార్చరాదనుచున్నారు.

Consequently they ceased from taking meals, or attending religious ceremonies, in the houses of those who dined with the brahmin in question, and asked the supporters of the Prayaschitta to prove its validity. For this purpose several meetings were held at which the objections urged against the Prayaschitta were met by me. The first Prakaranam of this treatise contains my answers to the several objections raised, which show that the Shastras sanction the readmission of the Brahmin by means of Prayaschitta. The second Prakaranam shows that the Prayaschitta, as it was conducted in the present case, is in accord with the ritual prescribed in the Shastra. Although primarily intended as a defence of this particular Prayaschitta, this book may be considered to be a brief exposition of the whole Shastra on Prayaschitta. In it are incidentally discussed some of the vital questions of Achara connected with Social Reform.

The Shastras are now-a-days enshrouded in a thick mist of ignorance. Some modern reformers, on the one hand, are under the preconceived notion that they are merely a mass of unconnected doctrines, totally out of keeping with the times, and that no measure of reform is possible on the lines therein laid down. Some bigoted Brahmins, on the other hand, mistaking usage for Shastra, interpret it so as to suit their views. But I have always been of the opinion that the Shastras, if followed in their true light, will not only condemn every usage inconsistent with the welfare of Society, but will tolerate every reform calculated to promote it. My views on this subject have already been set forth in my two pamphlets, entitled Duracharapisachabhanjani and Acharanirukti. The same views are also now illustrated in this little book. I hope it will meet with a favourable reception at the hands of the public.

Ellore,
12th October 1891. } DASU SRIRAMULU.

పతితేనకన్యాష్ఠానా ।
తత్సంసర్గం కృతవతస్సభార్యస్య ।
గుంటూరు భానుమూర్తేః ।
ప్రాయశ్చిత్తస్య యోగ్యతాంవద్ధ్వ ॥౪॥

సాధువులారా !

కొద్దికాలముక్రిందట గోదావరీమండలములో యేలూరు తాలూకా కాపురస్థుడయిన గుంటూరు భానుమూర్తియను నొక వైదికబ్రాహ్మణుడు పదియేండ్ల చిన్నదాని వివాహమాడెను. వివాహముజరిగిన కొన్నిదినములకు ఆ కన్యతండ్రి విధవలగు తన పెద్దకుమార్తెల కిరువురకు పునర్వివాహములు చేసియుండుటచే పతితుడయ్యెనని యీ భానుమూర్తికి తెలిసెను. ఆ విషయమెఱిగిన వారు అతనిని తమ యిండ్లకు భోజనాదులకు రానివ్వక నూడవచ్చిరి. అంతట నీభానుమూర్తి ఏలూరులోనుండు బ్రాహ్మణులను తనకు ప్రాయశ్చిత్తముచేయించుమని వేడుకొనగా కొందరు ఆ విషయమునుగూర్చి పెద్దలతో నాలోచనచేసిరి. అప్పుడు ముఖ్యముగా బ్ర॥ శ్రీ॥ గుండు సుబ్రహ్మణ్య చయనులుగారును నేనును యిట్టి విషయములో భానుమూర్తికి ప్రాయశ్చిత్తముచేసి భార్యా సమేతముగా నతనిని సంఘములో జేర్చుకొనవచ్చుననియు అది శాస్త్రసమ్మతమనియు చెప్పినమీదట అనేకులు అందుకు సమ్మతించిరి. పిమ్మట ప్రాయశ్చిత్తము యథావిధిగా జరుపబడెను. ప్రాయశ్చిత్తము జరుగుటకు పూర్వము కొందరు వైదికశిఖామణులు ప్రాయశ్చిత్తము జరిగినచో తమకు కొంత ద్రవ్యలాభము కలుగున

ని శ్రమజెంది వేచియుండిరిగాని యీ విషయములో వారి యాటలెంతమాత్రము సాగనేరకపోయెను. ఆ హేతువుచేతనూ లేక నింకనే హేతువుచేతనూ వైదికబృందములో ననేకులు ముందు ప్రాయశ్చిత్తమున కంగీకరించినవారే ప్రాయశ్చిత్తముజరిగిన వెనుక దాని నంగీకరించినవారి గృహములకు భోజనములకురాక, ప్రాయశ్చిత్త యోగ్యతనుగూర్చి సంశయయుక్తులయితిరని, సంశయ నివృత్త్యర్థము ప్రాయశ్చిత్తము నంగీకరించిన వారిని సభచేరుటకయి ప్రార్థించిరి. అప్పుడు జరిగిన మొదటిసభలో సంశయముకల వైదికులపట్టున జింఝ్యాల గౌరీనాథశాస్త్రులవారుఅను వారొకరులేచి గుంటూరు భానుమూర్తికి ప్రాయశ్చిత్తమేలేదని కొన్ని యాక్షేపణలుచేసిరి. వాని ఖండించుచు నేను బ్ర॥ శ్రీ॥ గుండు సుబ్రహ్మణ్య చయనులవారి యనుజ్ఞవడసి ముందువచ్చు నుపన్యాసములచే ప్రాయశ్చిత్తముకలదని సిద్ధాంతపరచితిని.

గౌరీనాథశాస్త్రులవారి ప్రశ్నలును, వానికి నేనిచ్చిన యుత్తరములును, నావలన తరువాత జరిగింపబడిన ప్రసంగమును, ఈ గ్రంథములో మొదటి ప్రకరణమువలన దెలియును. పిమ్మట గుంటూరు భానుమూర్తికిచేయించిన ప్రాయశ్చిత్తము యోగ్యమయినదేనని రెండవ ప్రకరణమువలన తెలియును. ఈ రెండు ప్రకరణములుగల యుపన్యాసము పతితసంసర్గ ప్రాయశ్చిత్త విషయకోపన్యాసమనబడును.

విధేయుడు

దాసు - శ్రీరాములు.

నాతాత్పర్యమందు, ధర్మశాస్త్రముల ననుసరించి దురాచారములు పుట్టలేదుగనుక ఆదురాచారములను బుచ్చుకొని ధర్మశాస్త్రములను ఋషులను నిందించుటతప్పు. రెండవది. దురాచారములు లోకబాధకములుగనుక, వానికి ధర్మమనియెడి పేరే పెట్టరాదు. అవి విడువకుండ జరిగింపవలసినదనుటయు తప్పు. లోకబాధకముగానున్న పనిచేయవలసినదని మన ధర్మశాస్త్రములు చెప్పనేచెప్పలేదు. అట్లుచెప్పినవి యేవయిననున్నట్లూహించినను, అవి ప్రక్షిప్తములు; వానికి అధర్మశాస్త్రములని పేరు పెట్టవలెను. మధ్యనేర్పడిన దురాచారములు, లోకబాధకములుగాన విడువవలసినదే. ఈ యంశమును ధర్మశాస్త్రములు ఒప్పుకొనుచున్నవి. ఏ యంశమునుగాని విచారించుటకు ధర్మశాస్త్రములను ప్రమాణములుగా బుచ్చుకొనవలెనుగాని మధ్యాచారములు మతగ్రంథములు పుచ్చుకొనరాదు. ఇందునకు దృష్టాంతముగా యీ చిన్నయుపన్యాసము వ్రాయబడినది. ఈ పుస్తకమువలన, మన ధర్మశాస్త్రములు యెంత లోకక్షేమకరములుగానున్నవో తెలియును. ప్రాయశ్చిత్తము విషయమయి వేదశాస్త్ర పురాణేతిహాసాదులేయే విషయములలో నెట్లుగా చెప్పియున్నవో తెలియును.

నా చిన్నబుద్ధికొలది శ్రీబ్రహ్మాచార్యులయిన గుండు సుబ్రహ్మణ్యచయనుల వారి యాజ్ఞనుబుచ్చుకొని యీ పుస్తకమును వ్రాసితిని. తప్పులు లేకపోవు, క్షమించగోరెదను.

[illegible]వారు
[illegible] అక్టోబరు
[illegible] సం||

విధేయుడు

దాసు - శ్రీరాములు.

శ్రీరస్తు.

ఓం సత్యం.

పతితసంసర్గప్రాయశ్చిత్త విషయకోపన్యాసము.

ఉపోద్ఘాతము.

శ్లోకములు.

ఏదుష్టీణేక్షణక్షేత్రై ।
ద్వ్యపక్షక్షరణక్షమం ।
స్వపక్షరక్షణేదక్షం ।
నృహార్యక్షంతమాశ్రయే॥ ౧॥

శ్రుతిస్మృతివిరోధానాం స్త్రే ।
నిస్తులకస్ఫూరితాం కసిటలతా
ఖండం మహిమపరే దేవో ।
కేకో మధుబోధయా హవాం

వేదవేదాంగతత్వజ్ఞం ।
సర్వశాస్త్రవిశారదం ।
సుబ్రహ్మణ్యగురుం వందే ।
దయాదిగుణభూషితం॥ ౩

శ్రీరస్తు.

పతితసంసర్గిక ప్రాయశ్చిత్తోపన్యాసము

ప్రథమప్రకరణము.

---:0:---

మొదటిసభయందలి ప్రశ్నోత్తరములు.

---

౧. గౌరీనాథశాస్త్రులుగారి ప్రశ్న:—గుంటూరు భాను మూర్తికిని అతని భార్యను మీరు ప్రాయశ్చిత్తముచేయించు టకు హేతువేమి?

నాయుత్తరము:—పతితుల కన్యను పతితుల కన్యయని యెరుంగక వివాహము చేసికొనినందునకు.

౨-గౌ-ప్ర. గుంటూరు భానుమూర్తి వివాహముచేసి కొనిన కన్యకయొక్క తలిదండ్రులేమి పాపముచేసినారు?

ఉ. విధవయగు కుమారికను తిరిగివివాహముచేసినట్లు చె ప్పుకొనుచున్నారు.

౩-గౌ-ప్ర. పతితులతో యానసంబంధముచేసిన వారి కి పతితులకెటువంటి ప్రాయశ్చిత్తమో అటువంటి ప్రాయశ్చి త్తమేనా?

ఉ. ఔను. అటువంటి ప్రాయశ్చిత్తమే.

౪-గౌ-ప్ర. ఇదిగో నాచేతిలో ప్రాయశ్చిత్త హేమా ద్రియున్నది. దీనిలో దేవలవచనమని వ్రాసియున్నది. ఆవ చనమువలనజూడగా విధవను బునర్దానముచేసినవానికి ప్రా

యశ్చిత్తము లేదే. అటువంటివానితో యానసంబంధము చేసి
నవానికి ప్రాయశ్చిత్తము కలదా. లేనే లేదు. దీనికి మీరేమి
చెప్పగలరు? (అని యీక్రిందిపద్యములు చదివినారు. ఈపంక్తు
లు ఆప్రసంగ కాలమందు జ్ఞాపకములోనున్నట్టులు వ్రాసినా
ను నాప్రసంగమునకివి చాలును. ఇంకను మరికొన్ని పంక్తులు
నేను మరచియుండవచ్చునుగాని యీవివాదకు ముఖ్యములయి
నవి కావు.)

దేవలః శ్లో॥ సముద్రయానస్వీకారః। కమండలువిధార
ణం। దత్తాయాశ్చక్షతాయాశ్చ। పునర్దానంపరస్యచ। ఏతే
షాంనిష్కృతిర్నాస్తి। తప్తకృచ్ఛ్రశతైరపి॥

ఈ శ్లోకము శాస్త్రులవారు పఠించి ప్రాయశ్చిత్తము లేనే
లేదనుట సిద్ధాంతమని చెప్పి సంతోషించుచున్నమీదట, నేనొ
కటి యడిగితిని. ఏమనగా ప్రాయశ్చిత్తము లేదని చెప్పితిరి
సరే, ప్రాయశ్చిత్తము సరియయినదో కాదోననిగదా మీ
సంశయము, సరియయినది కాదనుటకుగూడ నేమైన చెప్పెద
రా? ఇట్లు నేనడిగినమీదట, ప్రాయశ్చిత్తమే లేదన్నప్పుడు,
ప్రాయశ్చిత్తముయొక్క యోగ్యతా యోగ్యతలనుగూర్చి
విచారించబని యేమి—యని సెలవిచ్చినారు.

ఆంతట శాస్త్రులవారి యుక్తికి మిక్కిలి యాశ్చర్యపడి
శ్రీసుబ్రహ్మణ్యయ్యరులవారి మందస్మితకందళిత వదనారవింద
ముంజూచి వారియనుజ్ఞంగైకొని ఈవ్రాయుచున్న యుపన్యా
సములోని ప్రథమప్రకరణమువలన శాస్త్రులవారి యుక్తిని
ఖండించితిని.

ఉత్తరప్రసంగము.

మొదటిపాదము.

దేవలవచనమునుగూర్చి.

శాస్త్రులవారు చదివినశ్లోకములో విధవాపదములేదు. తత్పూర్వార్థాన పదములేదు. తత్సంసర్గి విషయము కాననేరము. అదియెట్లుగానున్ననుండనిమ్ము, ప్రాయశ్చిత్త హేమాద్రి మహాగ్రన్థంబున దేవల స్మృతివచన శాద్వలపథంబున గౌరీనాథశాస్త్రులవారు చేసినయుద్ధమును విషసర్పము విచ్చలవిడి దిరుగుచున్న, లోకమునకు బాధకంబుగాదలచి, శ్రుతి స్మృతి పురాణేతిహాస వచనదండంబులచే ఖండించి నిర్జీవంబుంజేసి బహుజనప్రాణ సంరక్షణంబు జేసెదంగాక. సాధువులు మన్నింపుడు.

౧. ప్రాయశ్చిత్త హేమాద్రియనునది, ఋషిప్రోక్తము కాదుగనుక స్వతః ప్రామాణ్యంబులేదు. స్వతః ప్రామాణ్యము లేనిగ్రంథము సందిగ్ధాంశమును బరిష్కరింపనేరదు.

౨. ఒకవేళ ప్రాయశ్చిత్త హేమాద్రికి స్వతః ప్రామాణ్యము లేకున్నను, దానిలో దేవల స్మృతివచనమని వ్రాసియున్న శ్లోకమునకేల ప్రామాణ్యము లేదనిన, ఆశ్లోకము దేవల స్మృతిలోనిదేననుటకేమి ప్రమాణము! అదిదేవల స్మృతిలోనిదే ననిచెప్పినట్టియీస ప్రాయశ్చిత్త హేమాద్రికి స్వతః ప్రామాణ్యమున్న

ట్లే యెంచఁ లసివచ్చును. కావున దేవలస్మృతివచనమే యది యనుటకు ప్రమాణాంతరము కావలసివచ్చినది.

3. ఇదిగో నా యొద్దనున్న దేవలస్మృతి పరిపూర్ణము గానున్నట్లు వ్రాయబడియున్నది, దీనిలో నీశ్లోకము లేదు; కావున నిది దేవలస్మృతివచనమనుటయెట్లు.

४. ఒకవేళ ప్రాయశ్చిత్తహేమాద్రికి స్వతఃప్రామాణ్యము న్నదని మీరుచెప్పఁగలిగినయెడల మీరుచదివిన శ్లోకముల్వ్రాసియున్న పుటలోనే దిగువనువ్రాసియున్న పరిష్కారమును పుచ్చుకొనవలెగాని, మధ్యనొక శ్లోకమునుమాత్రము ప్రమాణముగా పుచ్చుకొనరాదు. ఆదిగువను వ్రాసియున్న శ్లోకములవలనజూడగా, మీరుచెప్పినదానికి విరుద్ధముగా విధవాకన్యను వివాహముచేసికొనినవానికిని కన్యకకునుగూడ ప్రాయశ్చిత్తములు గనపడుచున్నవే, మీరు ప్రమాణముగా పుచ్చుకొనిన మీగ్రంథమే మిమ్మును బాధించుచున్నదే, యాదిగువను వ్రాసినశ్లోకములను వినుండు.

ప్రాయశ్చిత్తహేమాద్రి పేజీ - ౧3४ - జాబాలి.

శ్లో॥ పూర్వముద్వాహితాంకన్యాం । పితాభ్రాతాథనేచ్ఛయా । తయోర్వ్యపహృతోమూఢ్యా । హ్యనాప్తధీసాం కరోతిచేత్ । మహోపోష మవాప్నోతి । పితరోయాంత్యధోగతిం । దాతుశ్శుద్ధిః కరీషాగ్ని । ర్గ్వేనౌశాన్త్రాయణంచరేత్ । సాకన్యా పాంసులాజ్ఞేయా । తస్యాఃపుత్రఃకుండసంజ్ఞితః । ఏతద్దోషవిశుద్ధ్యర్థం । ప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్ । కన్యాదాతా తుచాపాద్రే। ప్రత్యహంస్నానమాచరేత్ । పక్షమాత్రేణసంశుద్ధో । నాన్య

ధాశుద్ధిరిష్యతే । తద్భర్తారం పరిత్యజ్య । పర్యాప్యేచ్చాంద్రాయణత్రయం । సాతన్యా పూర్వజంచాన్యం త్యక్త్వాచాంద్రాయణంచరేత్ ॥

౯. ఇదియునుగాక మీరుచదివిన దేవలస్మృతివచనము దేవలస్మృతివచనమే యయినయెడల ప్రాయశ్చిత్త విషయమునుయితరస్మృతుల కనుకూలించి యుండవలెను. ఇతరస్మృతి విరుద్ధమయినందునకు మీ హేమాద్రిలో వ్రాయబడిన జాబాలివచనములకు విరోధముగానుండుటయే సాక్షి. దేవలస్మృతి యితరస్మృతుల కనుకూలించి యుండవలసినదని యొకఁడనున్నాఁడా మరేమి.

దేవలస్మృతి, శ్లో॥ ౫౯.

ప్రాయశ్చిత్తం సమాఖ్యాతం । యథోక్తందేవలేనతు । ఇతరేషామృషీణాంతు । నాన్యథాతత్ప్రభాషితః ॥

౬. ఎట్లయినను ప్రాయశ్చిత్త హేమాద్రిలో దేవలస్మృతి వచనమని వ్రాసియున్నదిగదా, అది దేవలస్మృతివచనమే యయియుండునని నమ్ముదము. అట్లుగా దేవలస్మృతిలోనున్నను, దానియర్థము మీరుచెప్పినది కాదు. మరియేలాగు నర్థముచెప్పవలసిన, నరకపాత నివృత్తిని జేయు ప్రాయశ్చిత్తముచేసిన యాచారముచెప్పవచ్చునుకాని వ్యవహారసిద్ధికయి ప్రాయశ్చిత్తముచేసిన చెప్పరాదు.

ఇందునకు ప్రమాణములు.

తా । జీవనం సఫలం తస్యాః । యావజ్జీవం సభర్తృకా ॥

ఇందు ఎవ్వతె పెనిమిటి పోయినపిమ్మట బ్రతికియుండి మరల చెండ్లి చేసికొనకయుండునో దాని బ్రతుకు పుణ్యయుక్తమయిన బ్రతుకని చెప్పబడియున్నది. గాన ఇందువలన స్త్రీ పునర్వివాహము చేసికొనకుండెనా పుణ్యముగలుగుననుట నిశ్చయము.

అరవది స్త్రీ పునర్వివాహము చేసికొనకపోయెనా స్వర్గముగలుగునని నందునకు

పరాశరస్మృతి — మృతే భర్తరి యా నారీ । బ్రహ్మచర్యే వ్యవస్థితా । సా మృతా లభతే స్వర్గం యథా తే బ్రహ్మచారిణః ॥

ఇందు పెనిమిటిపోయినపిమ్మట స్త్రీ బ్రహ్మచర్యము జేసినా బ్రహ్మచారులకు గలుగుస్వర్గము గలుగునని చెప్పబడియున్నది గాన స్త్రీలకుం బునర్వివాహము లేకుండినందున స్వర్గము గలుగునని యిందువలన స్పష్టముగా తెలియుచున్నది.

వ్యాసపాదస్మృతి — న మ్రియేత సమం భర్త్రా । బ్రాహ్మణీ శోకమోహితా । ప్రవ్రజ్యాగతిమాప్నోతి । మరణాదాత్మఘాతినీ ॥

ఇందు సహగమనముకంటెను గూడ బ్రహ్మచర్యము మంచిదనియు అందువలన సన్యాసులకువచ్చు స్వర్గము వచ్చుననియుం జెప్పబడియున్నది. గాన స్త్రీలకు పునర్వివాహము లేకుండెనా స్వర్గము వచ్చుననుట స్పష్టము.

ఏడవది స్త్రీ పునర్వివాహములు జరుగుచువచ్చిన పూర్వయుగములయందయినను అది సదాచారము గాదనినందునకు.

బృహస్పతి — ఉక్త్వా నియోగో మునినా । నిషిద్ధస్స్వయమేవ తు । యుగక్రమాదశక్యోయం । కర్తుమన్యైర్విధానతః । తపోజ్ఞానసమాయుక్తాః । కృతే త్రేతాయుగే నరాః । ద్వాపరే చ కలౌ నౄణాం । శక్తిహానిర్హి నిర్మితా ॥

ఇందు కృతత్రేతాయుగములయందు తపోజ్ఞానసంపన్నులయినవారు ఆవిధకలం బెల్లియాడసమర్థులైరనియు అది స్వతః నిషిద్ధమనియు ఈ యుగములయందు అట్లుజరిగింపజాలరనియు చెప్పబడియున్నది గానదీ

నివలన పూర్వయుగములయందైనను ఇది సదాచారము కాదని తెలియు
చున్నది

మనుస్మృతి.—నోద్వాహికేషు మంత్రేషు । నియోగః కీర్త్యతే క్వచిత్ ।
న వివాహ విధావుక్తం విధవావేదనం పునః ॥
అయం ద్విజైర్హి విద్వద్భిః । పశుధర్మో విగర్హితః । మనుష్యాణామపి
ప్రోక్తో । వేనే రాజ్యం ప్రశాసతి ॥

ఇందు విధవావేదనము వైవాహిక మంత్రములయందు గానరాదనియు వివాహవిధులయందును చెప్పబడియుండలేదని యు అది పశుధర్మమని యు దుష్టుడగు వేనుని ప్రభుత్వమందు జరిగినదనియు చెప్పబడియున్నది కావున కృతయుగమునందైనను విధవావేదనము సదాచారము కాదని తెలియుచున్నది.

మనుస్మృతి యందు సాధారణముగా చాలామట్టునకు కృతయుగ ధర్మములనే వివరింపబడుచుండును ఇందుకు కృతేతు మానవాధర్మాః అనుటయే ప్రమాణము కాబట్టి అట్టి మనుస్మృతి యందే విధవావేదనమును ముక్తకంఠిని నిందించియు జరుగుచున్న దానిని వదిలివేయ లేక యథావిధిగాని యుక్తురాలయిన విధవ జ్ఞాతివలన నొక పుత్రుని మాత్రము బడయవచ్చునని యు యథేష్టముగా కామము చేత నియమము విడిచి ప్రవర్తింపరాదనియు స్పష్టముగా చెప్పబడియున్నది కావున కృతాదియుగములయందును విధవావేదనము సదాచారము కాదనుట నిశ్చయము.

ఎనిమిదవది స్త్రీ పునర్వివాహము కలియుగమునందు పూర్తిగా నిషిద్ధమనినందుకు

క్రతుస్మృతి.—దేవరాచ్చ సుతోత్పత్తిః । దత్తా కన్యా నదీయతే । నయజ్ఞే గోవధః కార్యః కలౌ నచ కమండలుః ॥

ఇందు కలియుగమునందు ఇయబడిన కన్య తిరుగా ఇయబడదని చెప్పబడియున్నది కావున కలియుగమునందు స్త్రీ పునర్వివాహము పూర్తిగా నిషిద్ధమని తేటపడుచున్నది.

ధర్మజ్ఞసమయము.—విధవాయాం ప్రజోత్పత్తౌ దేవరస్య నియోజనం

విచార్యతే; అత్ర కేచిన్నిర్ణయమాహుః :- ద్వివిధ [illegible]
శ్చిత్తస్య శక్తిః నరకోత్పాదికా వ్యవహారనిరోధికా చ [illegible]
తన్నివర్తకస్య ప్రాయశ్చిత్తస్యాపి శక్తిర్ద్వైధాభిద్యతే [illegible]
వారికా వ్యవహారజననీ చేతి తత్ర ప్రాయశ్చిత్తాభావవాదినాం
మునీనాం నరకనివారణాభావో భిప్రేతః సద్భావవాదినాం తు
వ్యవహార జనకశక్తిరభిప్రేతా అయంచనిర్ణయః యాజ్ఞ
వల్క్యేన స్పష్టం అభిహితః :- ప్రాయశ్చిత్తైరపైత్యేనో యద
జ్ఞానకృతంభవేత్ । కామతోవ్యవహార్యస్తు వచనాదిహజా
యతే॥ ఇత్యాది ప్రాయశ్చిత్తంనపశ్యామ ఇతి నిందా [illegible]
ష్టాచారాచ్చేతిమైవం అయంబహిష్కారః ఊర్ధ్వ [illegible]
యః నతుగృహస్థవిషయః॥

కావున, నేను చెప్పిన యర్థము చెప్పనియెడల సర్వపాపములకును ప్రాయశ్చిత్తము కలదని చెప్పిన సర్వస్మృతులకును మీ దేవలస్మృతి వచనము విరోధము కలిగి శ్రుతి స్మృతి సమన్వయము కాకపోవును. ఆవిషయమయిన యుక్తులను ముందు వివరించెదను.

౨. ఇది యిట్లుండనిండు. మీరు చెప్పిన దేవలస్మృతి వచనము పాపాధిక్యమునందర్థవాదయని యేల చెప్పరాదు? అట్లుచెప్పనేవచ్చును. ఎందు చేతననిన పాపాధిక్యస[illegible]ధిక్యములందర్థవాదలు చెప్పుట ధర్మశాస్త్రసంప్రదాయమైయున్నది.

ఇందుకు ప్రమాణములు.

పరాశరస్మృతి - ప్రాయశ్చిత్తకాండము - అధ్యాయము - ౪. శ్లోకములు - ౧౭ - ౧౮.

యత్త్వాహ బ్రహ్మహత్యాయాం । ద్విగుణం గర్భపాతనే
ప్రాయశ్చిత్తం న తస్యాస్తి తస్యాస్త్యాగో విధీయతే ।

దీనిలో గర్భపాతన దోషమునకు ప్రాయశ్చిత్తము లేదని పరాశరులవారు చెప్పినారు. దీనికి మాధవాచార్యులవారు వ్యాఖ్యానములో వ్రాసినది: యద్యాపాపద్వైగుణ్యేన ప్రాయశ్చిత్తాభావోక్తిః తస్యాస్త్యాగవిధివిశేషః అర్థవాద ఇతినశక్యద్విరోధః. ఇది పాపాధిక్య మందర్థవాదయని వ్రాసినారు.

ఇది అర్థవాద కాదనుయెడల ఫలాధిక్య బోధకవాక్యములనుకూడ నాలాగుననే చేకొనవచ్చునే. అవియేవియనిన.

సామాన్యముగా దేవతార్చన కాలమందు సాలగ్రామ పూజచేసి సాలగ్రామతీర్థమును పుచ్చుకొనినయెడల సర్వపాపముల చేత ముక్తుడగునని యున్నది. ఇదియందరికిని తెలిసినదే.

ప్రమాణము:— సాలగ్రామశిలావారి పాపహారి విశేషతః । ఆజన్మకృతపాపానాం ప్రాయశ్చిత్తం దినే దినే । అకాలమృత్యుహరణం సర్వవ్యాధి నివారణం । సమస్తపాపక్షయకరం శ్రీవిష్ణుపాదోదకం ॥

సాలగ్రామ తీర్థము సమస్త పాపములను పోగొట్టుచున్నదా? ఇతర ప్రాయశ్చిత్తములతో బనియేమి; శాస్త్ర దేశ్యల్ప్రతిపన్నము ప్రమాణముగా నిచ్చుకొనినయెడల అర్థవాదమని చెప్పుటయే సుతరము.

శాతాతపస్మృతి చివరిశ్లోకము.

పతితానాంచ దుష్టానాం పాపానాంచ మహా త్తథా। ధర్మమే తదధీయేరన్ ముచ్యంతే నాత్రసంశయః॥

ఏటువంటి పాపములయినను శాతాతపస్మృతి పఠించినంతమాత్రముచేతనే విడిచిపోవునని చెప్పియున్నది.

శంఖస్మృతి చివరిశ్లోకము.

శంఖప్రోక్తమిదంశాస్త్రం। యోధీతేబుద్ధిమాన్నరః। సర్వపాపవినిర్ముక్తః। స్వర్గలోకే మహీయతే॥

ఇత్యాదులయందుకూడ నయిన వ్రాయబడిన యర్థమే కానవచ్చుచున్నది. ఈశ్లోకములకు ఫలాధిక్యమందర్థవాదచెప్పక సమస్తపాపములు స్మృతులు పఠించినంతమాత్రముచేతనే పోవుననిచెప్పినయెడల మీరు చదివిన దేవలస్మృతివచనమునకు విరోధమురానే వచ్చినదిగదా. కావున యివియును అర్థవాదలనియు పాపాధిక్యఫలాధిక్యములు యందర్థవాదలుచెప్పట స్మృ

నీ సంప్రదాయమునియు చెప్పటున్యాయమరు యుండలేదా!

౮. ఇదియునుంగాక, ఈకలియుగమునందు పరాశరస్మృతికంటె దేవలస్మృతికెక్కువబలములేదు. ఈవిషయము మీకందరికిదెలిసినదే అయినను ఇందునకు ప్రమాణము.

పరాశరస్మృతి ఆచారకాండము - శ్లోకము - ౨౪

కృతేతుమానవాధర్మా। స్త్రేతాయాంగౌతమాస్మృతాః। ద్వాపరేశంఖలిఖితాః కలౌపారాశరాస్మృతాః॥

అందులో ప్రాయశ్చిత్తవిషయమునందు కలియుగమునందు పరాశరస్మృతికి అన్నిస్మృతులకంటె యెక్కువబలమున్నది.

ఇందునకు ప్రమాణము.

పరాశరస్మృతి ప్రథమాధ్యాయము - ౩౬ శ్లోకము.

యుగేయుగేచ సామర్థ్యం శేషంమునిభిర్భాషితం। పరాశరేణచాప్యుక్తం ప్రాయశ్చిత్తం విధీయతే॥

ఈపరాశరులవారు యేపాపమునకయినను ప్రాయశ్చిత్తములేదని చెప్పినారా? యను సంశయమును విచారించవలెను.

పరాశరులవారు చాలా పాపములకు ప్రాయశ్చిత్తములు చె

అహా! అరోగ్యంయినయెడల, కలివర్జితమయినందున యిప్పుడు పనికిరాదని చెప్పుచున్నారే. ఇదియెరుఁగరా? అన్నిటికిమిగా ని కమండలు ధారణము చేసినవారికి ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనినను పాపమే పోకపోయినయెడల వానప్రస్థాశ్రమము ఏ యుగములోను పనికిరానియెడల ఆయాశ్రమమును విధించిన ప్రయోజనమేమి? ఈమహాపాపములు వృద్ధపరాశరుడు కలివర్జితములలో మాత్రము చేర్చనేల?

సముద్రయానస్వీకారః కమండలువిధారణం దత్తాయాస్త్వపరకన్యాయాః పునర్దానంపరస్యచ - ఇత్యాది - ఏతాని లోకగుప్త్యర్థం, కలేరాదౌ మహాత్మభిః నివర్తితాని కర్మాణి-అని ఈ మేముచెప్పిన దేవలవచనము కలియుగమునకు మాత్రమే నని చెప్పుదురా, అది ప్రమాణగర్హితము. దేవలస్మృతి కలియుగము నిమిత్తమయినదని యెచ్చటను చెప్పబడియుండలేదు.

౧౦. ఇది యన్నియు నట్లుండగా నొక చిన్నమనవిచేసికొనుచున్నాడను. నేనేకాదు, ఈసభకు వచ్చిన పెద్దమనుష్యులలో నొందరు మట్టుకు సముద్రయానము కొన్ని పర్యాయములు చేసినవారున్నారు. మీరు జ్ఞానములోనే యీ సముద్రయానము చేసిరని నమ్ముచున్నాడను. మీ దేవలస్మృతినుమియొక్క భేదములనన్నియు మీరు నమ్మిన మీకల ఆస్మృతినుక్తము, సముద్రయానమాత్రమునే సామాన్యముగా నిషేధించినట్లు చెప్పుచున్నదిగాని యిన్నిదినములు సముద్రయానము చేసినయెడలననిగాని సముద్రముమీఁద యీ దేశమునకు పోయినమె

మలననిగాని చెప్పుటలేదు. గనుక సముద్రయానముచేసిన మనము యింకను మనతోటిపాటువారు మనలతో సంసర్గము చేసిన యీదేశస్థులనుగూడ ప్రాయశ్చిత్తమునకే అర్హులు కాకపోదురే! ఈజగ మపల్లవమునకేమిగతి! మన గాయత్రీమంత్ర జప సామర్థ్యములవలనను బ్రాహ్మణానుగ్రహముల వలనను మనము పవిత్రులముగానున్నామని మనము సంతోషించుచుండుట అన్యాయమేనా? ఈదేవలస్మృతి వచనమును మనమే పదిమందిలోజదువుట మనకెంత యవమానకరము? ఈవచనము ప్రమాణమని నిలుపబడి యీవచనార్థమునకు విరుద్ధముగానటించు మనము ఈవచనార్థమునకు విరుద్ధముగా నడుచువారి విషయమును సందేహము నొందుటయంతయు యింతల్పమునకెంనుదు నవ్వనగ్గే!

౧౧. అన్నింటికేమిగాని యీదేవలస్మృతివచనము పూర్వమునుండివచ్చు నాచారమునకుగూడ విరుద్ధముగా నున్నట్లు కూడ నాకు దోచుచున్నది. ఒకవేళ సరియో కాదో గట్టిగా జెప్పజాలగాని ప్రమాణములు మాత్రమున్నవి. మీదేవలవచనములో ముందుగానెన్నబడిన పెద్దదోషము సముద్రయానస్వీకారముగదా. దానితోపాటే విధవాకన్యాదాన దోషముగదా. సముద్రయానమున కాదరమున్నట్లు పరాశరస్మృతిలో మాధవీయ వ్యాఖ్యానములో వివాహప్రకరణమందు మాయుః కన్యావివాహ విచారమందు సముద్రయానమునకు ఆచారమున్నదని వ్రాసినారు. అదియెట్లనిన,

ప్పి, మిగిలినంతాము కంఠోక్త్యా చెప్పని అన్ని పాపములకు సాంకే ప్రాయశ్చిత్తము చెప్పినారు. గనుక పరాశరులవారు అన్ని పాపములకు ప్రాయశ్చిత్తములు చెప్పినవారయినారు. విధవా పునర్దారకు ప్రాయశ్చిత్తము లేదని చెప్పలేదు. ఇట్టి స్థితిలో పరాశరుల వాక్యములను ప్రమాణముగా పుచ్చుకొందము, దేవల స్మృతివాక్యమును పుచ్చుకొందము, పరాశరవచనమునే పుచ్చుకొనవలెనని చెప్పుక విధి లేదు.

ఇందునకు ప్రమాణము.

పరాశరస్మృతి ప్రాయశ్చిత్తకాండము ౫౫ శ్లోకము.

సర్వేషామేవ పాపానాం సంకరే సముపస్థితే। దశసాహస్రమభ్యస్య గాయత్రీ శోధనం పరం॥

ఈశ్లోకమువలన తాముచెప్పిన పాపములకు తాము చెప్పిన ప్రాయశ్చిత్తములు చేయవలసినదనియు చెప్పబడని తక్కిన యిల్లపాపములకు దశసాహస్ర గాయత్రి ప్రాయశ్చిత్తమనియు చెప్పినారు. ఈశ్లోకమునకే యయినందునకు మాధవామాత్యుల వారి వ్యాఖ్యానము.

యాన్యన్యాని ప్రతిపదోక్త ప్రాయశ్చిత్తరహితాని తేషాం సాధారణం ప్రాయశ్చిత్తమాహ - అని వ్రాసినారు.

౯. మరియొక యంశమును గూడ నిచ్చటనే చెప్పవలసియు

న్నది. అవియేదియనిన ఒక్క పరాశరస్మృతిలోక్క తోక్కనయ న్ని స్మృతులును నాలుగుయుగములకును ప్రవర్తకములని మన మందరము నొప్పుకొనవలసినదేకదా. మీరుచెప్పిన దేవలస్మృతి వచనమునకు కృతత్రేతా ద్వాపరములయందుకూడను ప్రవృత్తి కలదుగదా. ఏమియీయాశ్చర్యము. ఈదేవలస్మృతివచనము కృతత్రేతద్వాపరములయందు స్వేచ్ఛగా జరిగించదగిన సముద్ర యానము, కమండలుధారణము, విధవావివాహ, మీమాటి కని పోషకత్వమిచ్చినదేగాక ప్రాయశ్చిత్తముకూడ లేదనిచెప్ప చున్నదే!

ప్రమాణములు.

పరాశరస్మృతి.

నష్టేమృతే ప్రవ్రజితే క్లీబేచ పతితే పతౌ । పంచస్వాపత్సు నారీణాం పతిరన్యో విధీయతే ॥

మాధవామాత్యులవారు.

అయం పునర్వివాహో యుగాంతరవిషయః

యుగాంతరములయందు విధవావివాహములు కలవని కలియుగమునందు వర్జింపబడినవనియు స్పష్టమేనే.

ఇదియునుగాక పునర్వివాహము సరేకాని సముద్ర యాన స్వీకారముకూడ పూర్వయుగములయందు [illegible]

ప్రమాణము.

తత్రబోధాయనః పంచధా విప్రతిపత్తిః దక్షిణత అనుపనీతేన భార్యయాసహభోజనం పర్యుషితభోజనం - మాతులదుహితృపితృష్వస్రుదుహితృ పరిణయనమితి. తథోత్తరత ఊర్ణావిక్రయ సీధుపానము భయతోదద్భిర్వ్యవహార ఆయుధీయకం సముద్రయానమితి.

రెండవ పాదము.

వితవాకన్యాదాత ప్రాయశ్చిత్తముచే పూతుడగును.

1. సమస్తపాపములకును ప్రాయశ్చిత్తమున్నది.

వైవమునకందు యుక్తులచే విధవయగు కన్యకను పునర్దానము చేసినవానికి ప్రాయశ్చిత్తమే లేదని చెప్పియున్నారని మీరు ప్రాయశ్చిత్త హేమాద్రిలో జూపించి చదివిన దేవల స్మృతి వచనముకొక్క బలము మొదల కెషి మూర్ఖమొందినదని నేను నమ్ముచున్నాను. కాని యీదేవల స్మృతివచనము సకల త్యాగస్థ సందిగ్ధముగా నున్నందున, ఈప్రసంగమునందు ఆరవ యుక్తియొక్క తుదను ముందువివరించుచున్నాడనని చెప్పిన ముకశమునగా సర్వపాపములకును ప్రాయశ్చిత్తమున్నట్లు సర్వ

స్మృతుల్లో చెప్పుచుండగా ఈ దేవల స్మృతి కొన్ని పాపములకు ప్రాయశ్చిత్తము లేదని చెప్పినట్లు మీరు అర్థముచేసిన యెడల సర్వ స్మృతి విరుద్ధముని నేను చెప్పవలసివచ్చినది గాన ఆవిషయమై కొన్ని యుక్తులు చెప్పి మీదేవల స్మృతి వచనార్థము విషయమై వారు కలిగిన సందేహమును నివారించుకొనుచున్నాడను.

సమస్తపాపములకును ప్రాయశ్చిత్తమున్నదనుటకు ప్రమాణములు.

౧. కృష్ణయజుస్సైత్తిరీయారణ్యకము

౨ ప్రపాఠకము, ౮ అనువాకము.

యదర్వాచీనమేనో భ్రూణహత్యాయా స్తస్మాన్ముచ్యధ్వ ఇతి. తపిత్రైరజుకాంవృస్తైరేపసోభవన్ కర్మాదిష్వేత్తె షుహాయాత్ పూతో దేవలోకాన్ సమశ్నుతే.

ఈ శ్రుతికి విద్యారణ్యులవారు వ్రాసిన వ్యాఖ్యానము. వేద త్రయ విద్బ్రాహ్మణః భ్రూణః తదీయహత్యాయా అర్వాచీనం యత్పాపంతస్మాత్సర్వస్మాత్, ముక్తోభవిష్యథేతి. ఇతరదుపి దృష్టాంతమాహ. తపిత్రైజుకాముస్తై రేపసోభవన్ - ఇతి ఆ రేపసః-పాపరహితాః. ఇదానీంవిధత్తే - కర్మాదిష్వేతై - సమశ్నుతే. ఇతి-ప్రారప్స్యమాణకర్మప్రారంభే షు[illegible]దహోమేన పూతస్య దేవలోక ప్రాప్తిర్భవతి.

దీనిముఖ్యతాత్పర్యము:— మూడు వేదములు జదువుకొని

బ్రాహ్మణునిఁ జంపిన పాపముపేరు భ్రూణహత్య. ఆభ్రూణహత్య కంటె దిగువగానున్న యెల్లపాపములు కూశ్మాండహోమమున క్రిందఁజేరఁబోవునని తాత్పర్యము. ఇందువలనఁ జూడఁగా, అన్ని పాపములలోఁ గొప్పపాపమయిన యీ భ్రూణహత్యకు దక్క-తక్కిన పాపములకు కూశ్మాండహోమము ప్రాయశ్చిత్తమని తెలియఁబడుచున్నదిగదా. ఇఁకను,

కృష్ణయజుస్సుపయిన వ్రాయఁబడిన యనువాకములోనే.

కూశ్మాండైర్జుహుయాద్యోఽపూత ఇవ మన్యేత. ఇత్యాది.

దీనికి విద్యారణ్యులవారి భాష్యము:—యః పుమాన్ సందిగ్ధేన పాపేనస్వస్యాపూతత్వం నాస్తీతిమనసి శంకతే సపుమాన్ కూశ్మాండహోమేన పూతోభవతి. అథమహాపాతక సమస్యపాపస్యహోమం విధత్తే యద్యాస్తేనః— రేతస్సించతి. ఇతి అయోనౌ ప్రతిషిద్ధయోనౌ యో రేతస్సించతి - ఏషః సువర్ణస్తేయకారిణా భ్రూణహత్యాకారిణా చ సమో భవతి. [illegible] కూశ్మాండైర్జుహుయాత్ తేనైతేన హోమేన య [illegible]క్తపాపస్య వృత్తిం [illegible]యతి. యదర్వాచీనం ముచ్యతే-ఇతి-భ్రూణహత్యాసమస్యాపి ముఖ్య భ్రూణహత్యాయాః. అర్వాచీనత్వాత్ [illegible]నహోమేనేని వృత్తిర్యుజ్యతే.

ఇందుల ముఖ్యతాత్పర్యము:— సమిద్ధయోని ప్రయంచరేత స్సు విడిచినదోషము భ్రూణహత్యాసమదోషమనియు, భ్రూణహత్యాసమదోషము భ్రూణహత్యకంటె తక్కువ గనుక కూష్మాండహోమమను క్రియచేత పోవుననియు తాత్పర్యము.

ఇందువలనజూడగా భ్రూణహత్యా సమపాతకమునకుగూడ కూష్మాండహోమక్రియ ప్రాయశ్చిత్తమైనట్లు గనబడుచున్న

5. తర్వాత,

౨. కృష్ణయజుస్సు ద్వితీయకాండము ప్రథమ ప్రపాఠకము చతుర్థానువాకము.

ఇంద్రోవృత్ర మహంతవృత్రో హతష్షోడశభిర్భోగైరసినాత్ తస్యవృత్రస్య శీర్షతోగావ ఉదాయన్ తావైదేహ్యోఽభవన్ తా స్వామృషభోజఘనేనూదైత్ - తమింద్రోచాయత్ సోఽమన్యత యోవా ఇమమాలభేత ముచ్యేతాస్మాత్పాప్మన ఇతి ఇత్యాది.

దీనికి విద్యారణ్యులవారి భాష్యము :— తమింద్రం భోగైశ్శరీరైరసినాత్ అవిద్యాహతాత్ వృత్రాదుత్పన్నాని క్రోధాదిష్టాని షోడశశరీరాణి పరితోవేష్టయిత్వా స్థితాని సర్వాత్ వృత్రః స ర్వాతాభిశ్శరీరైస్త మింద్రంరజ్జుభిరివబబంధ తత స్తస్యవృత్ర స్యశీర్షతః కాశ్చిద్గావః ఉత్పన్నాః తాశ్చగావః విదేహ...

సంబంధినో౽ర్థవాన్   తాసాంగవాం   జఘనేవృషభా గేకస్మి
ద్వృషభో౽నుగచ్ఛ ఉభయమనుగచ్ఛేత్ తం వృషభముద్దిశ్య ఇం
ద్రోచాయత్   సభార్మానం పూజితవాన్ - అహోమదీ
యం కార్యం సంపన్నమితి తతస్సమనసాప్యచాయత - కిము
త. యః కో౽పి ఇమాన్వృషభమాల్భేత దేవలోద్దేశ్యేన కిం
స్యాత్- సర్వపాద్బంధనాదిరూపాత్పాప్మనో ముచ్యత ఇతి.

ఈవాక్యముల తాత్పర్యము:— దేవేంద్రుడు వృత్రవధచేసి నందున బ్రహ్మహత్యాపాతకము చుట్టుకొనినట్లును తన్నివృత్త్యర్థము వృషభాలంభమును జేసినట్లును గానవచ్చుచున్నది.

ఇందువలన జూడగా భ్రూణహత్యకుగూడ ప్రాయశ్చిత్తమున్నట్లే తెలియబడుచున్నది. ఇకను ప్రాయశ్చిత్తములేని పాపమేదయినకలదని యెవ్వరయిన జెప్పగలరా? మహాగజాః పలాయంతే మశకానాంతు కాగతిః॥ అనినట్లు బ్రహ్మహత్యకే ప్రాయశ్చిత్తము చెప్పబడియుండగా దానికంటె తక్కువలయిన తక్కినపాపములకు ప్రాయశ్చిత్తములేవనిచెప్పిన నెవ్వరికి సమ్మతము?

3. సహోదరా యింకొకటివినుడు:— మనము నిత్యము సంధ్యావందనముచేయునది యేలనో మనము తెలిసికొనవలయును. మనము చేసికొనినపాపములయొక్క నివృత్తికొరకే.

సూర్యశ్చమామన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః పాపేభ్యోరక్షంతాం యద్రాత్ర్యాపాపమకార్షం మనసావా చాహస్తాభ్యాం పద్భ్యాముదరేణశిశ్నా రాత్రిస్తదవలుంపతు యత్కించదురితంమయి ఇదమహంమామమృతయోనౌ సూర్యేజ్యోతిషి జుహోమిస్వాహా। ఈ మంత్రమును దీనితో సమానమయిన అగ్నిశ్చమామన్యుశ్చ మంత్రమును, ఆపః పునంతుపృథివంపృథివీ యనుమంత్రమును, జక్కగానర్థముచేసికొనినయెడల మననముచేయ సర్వపాపములకు ప్రాయశ్చిత్తమగుదని యెవ్వరుచెప్పరు?

ఆపన్నార్థతమైన సః ద్రుపదాదివముంచతు॥ అనియెడి మంత్రార్థములనుగూడ విచారింపుడు.

౮. తైత్తిరీయోపనిషత్తు నారాయణప్రశ్న
అఘమర్షణసూక్తము.

హిరణ్యశృంగం వరుణంప్రపద్యే ఇత్యారభ్య అకార్యకార్యవకీర్ణీ స్తేనో భ్రూణహాగురుతల్పగః వరుణోపామఘమర్షణ స్తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే.

ఈసూక్తము భ్రూణహత్యాది మహాపాపములను పోగొట్టుకొరకు ప్రయోగించుకొనుచున్నారు.

౫. పారాయణములోని త్రిసుపర్ణములలో.

ప్రథమానువాకము.

బ్రహ్మమేతుమాం అరభ్య - త్రిసుపర్ణమయాచితం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ - బ్రహ్మహత్యాయాంవా ఏతేఘ్నంతి - యేబ్రాహ్మణాస్త్రిసుపర్ణం పఠంతి తేసోమం ప్రాప్నువంతి - ఆసహస్రాత్పంక్తిం పునంతి - ఓం.

రెండవయనువాకము.

బ్రహ్మమేధయాయమధు త్రిసుపర్ణమయాచితం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ భ్రూణహత్యాయాంవా ఏతేఘ్నంతి. శేషం పూర్వవత్.

మూడవయనువాకము.

బ్రహ్మమేధవా ఇత్యారభ్య, యఇదం త్రిసుపర్ణమయాచితం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ వీరహత్యాయాంవా ఏతేఘ్నంతి శేషం పూర్వవత్.

త్రిసుపర్ణములు పఠించుటతోనే మహాపాతకములైన బ్రహ్మహత్య, భ్రూణహత్య, వీరహత్యలు, నశించుచున్నవని చెప్పబడియున్నది; యిది యర్థవాదమాత్రమేమీ కాదు. హేతు

ఏమనగా ఈత్రిసుపర్ణములనునవి, మహాపాతకాంతి నిమిత్తములయినవి గనుక పఠనమాత్రముననే, యిట్టి ఫలముకలుగుచున్నది. ఇందునకు ప్రమాణము:—

ఆపస్తంబసూత్రము శ్రోత్రియ ప్రకరణము.

త్రిమధుస్త్రిసుపర్ణ స్త్రిణాచికేతః చతుర్మేధః పంచాగ్నిర్జ్యేష్ఠసామగో వేదాధ్యాయ్యనూచానపుత్ర శ్రోత్రియో భవతి.

ఈమంత్రములో, త్రిసుపర్ణమంత్ర పఠనముచేతనే శ్రోత్రియుడగునని చెప్పబడియున్నది. ఇది - విధి, మంత్ర, నామధేయ, అర్థవాదములలో - మంత్రభాగములో చేరినందున అర్థవాదమనరాదు.

౬. ఈవిషయములో కలియుగవిషయమై ధర్మశాస్త్రమును రచియించిన పరాశరుని యభిప్రాయము సర్వపాపములకు ప్రాయశ్చిత్తమున్నదనియే యని యిదివరకే చెప్పబడియున్నది. దీనికి వ్యాఖ్యానమును జేసిన మాధవామాత్యుని యభిప్రాయమేమో విచారింతము. మాధవామాత్యుడు వ్రాసిన ప్రమాణాలు:—

పరాశరమాధవీయము ప్రాయశ్చిత్తకాండము మొదటనే వ్యాఖ్యానములో.

తవేవైహికవ్యవహారాయ పరలోకాయ వా కామ్య

తానాం మహాపాతకానాం ఉపపాతకానాంచ అస్త్యేవప్రాయశ్చిత్తమితిసిద్ధం.

స్పష్టముగా సర్వపాపములకును ప్రాయశ్చిత్తమున్నట్లే చెప్పినారు.

౭. ఇకను యాజ్ఞవల్క్య ఋషియొక్క యభిప్రాయమును జూతము. ఈమహర్షి అన్నింటికంటే గొప్పపాతకము యైన బ్రహ్మహత్యకే ప్రాయశ్చిత్తము చెప్పినారు. ఇందునకు ప్రమాణము:—

యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి ప్రాయశ్చిత్తకాండము

శ్లోకము ౨౪౩.

శిరఃకపాలీధ్వజవాన్ భిక్షాశీ కర్మవేదయన్ బ్రహ్మహాద్వాదశాబ్దాని - మితభుక్ శుద్ధిమాప్నుయాత్. అని యున్నది.

౮. యాజ్ఞవల్క్య స్మృతికి వ్యాఖ్యానము వ్రాసిన మహానుభావుడగు విజ్ఞానేశ్వరుని అభిప్రాయమునాలోచింతము.

విజ్ఞానేశ్వరీయము ప్రాయశ్చిత్తకాండము ౨౪౨

శ్లోకముయొక్క వ్యాఖ్యానములో.

బ్రహ్మహత్యా సురాపానం - బ్రాహ్మణ సువర్ణాపహరణం

81 361

గురుదారగమనమితి - మహాపాతకానితత్సంయోగశ్చ. ౫.

మాతృగమనం - దుహితృగమనం స్నుషాగమనమితి - అతిపాతకాని. ౩.

యాగస్థక్షత్రియవధః - వైశ్యస్యచ - రజస్వలాయాః - అంతర్వత్న్యాః సగోత్రాయాః - అవిజ్ఞాతస్యగర్భస్య - శరణాగతస్యచ - ఘాతనం - బ్రహ్మహత్యాసమాని. ౬.

కూటసాక్ష్యం - సుహృద్వధః - ఇత్యేతౌ సురాపానసమా. ౭.

బ్రాహ్మణభూమి హరణం - సువర్ణస్తేయసమం. ౧.

పితృవ్య - మాతామహ - మాతులస్నుష - పత్నీభిగ్గమనం - గురుదారగమనసమం. ౮.

పితృష్వసృ - మాతృష్వసృ - గమనం - శ్రోత్రియ - ఋత్విగు - పాధ్యాయ - మిత్రప - త్నీభిగ్గమనంచ - స్వసుః - సఖ్యాః - సగోత్రాయాః - ఉత్తమవర్ణాయాః రజస్వలాయాః - శరణాగతాయాః ప్రవ్రజితాయాః - నిక్షిప్తాయాశ్చ - గమనమితి - ఏతాన్యనుపాతకాని. ౧౮.

అనృతంచ - సముత్కర్షే రాజగామి చ పైశునం - గురోశ్చాలీకనిర్బంధః - వేదనిందా - అధీతస్య - త్యాగోగ్ని - పిత.

25755

మాతృ - సుత - దారాణాంచ - అధీతస్య విస్మరణం పర
స్వాపహరణం - పరదారాభిగమనం - అయాజ్యానాంచయా
జనం - వ్రాత్యతా - భృతకాధ్యాపనం - భృతకాదధ్యయనా
దానం - సర్వాకరేష్వధికారః - మహాయంత్రప్రవర్తనం -
ద్రుమగుల్మలతౌషధీనాం హింసాజీవనం - అభిచార మూలక
ర్మణ - ప్రవృత్తిః - ఆత్మార్థం క్రియారంభః - అనాహితాగ్ని
తా - దేవఋషి పితౄణాంఋణ స్యానపక్రియా - అసచ్ఛా
స్త్రాధిగమనం - నాస్తికతాకుశీలతా - మద్యపస్త్రీనిషేవణం
ఇత్యుపపాతకాని. ౨౮.

బ్రాహ్మణస్యరుజఃకరణ - ఘ్రేయమద్యయోః ఘ్రాతిః -
జైహ్మ్యంపశుషు - పుంసిచ మైథు నాచరణం - ఇత్యేతాని
జాతిభ్రంశకరాణి. ౪.

గ్రామ్యారణ్య పశూనాం హింసనం సంకరీకరణం. ౧.

నిందితేభ్యో ధనాదానం - వాణిజ్యంకుసీదజీవనం - అసత్య
భాషణం శూద్రసేవనం - ఇత్యపాత్రీకరణాని. ౫.

పక్షిణాం - జలచరాణాం - జలజానాంచ ఘాతనం - క్రి
మికీట ఘాతనం మద్యానుగతభోజనం - ఇతిమలావహాని. ౫.

యదనుక్తం తత్ప్రకీర్ణకమితి.

అనగా - పాపములన్నియు ౧౩ విధములనియు, వానికి లు, సంఖ్య యీదిగువ వ్రాసిన విధముగానుండుననియు, తాత్పర్యము. అదియేలాగుననగా:—

౧.	మహాపాతకములు.	౫.
౨.	అతిపాతకములు.	౩.
౩.	బ్రహ్మహత్యాసమములు.	౭.
౪.	సురాపానసమములు.	౨.
౫.	సువర్ణస్తేయసమము.	౧.
౬.	గురుదారగమనసమములు.	౪.
౭.	అనుపాతకములు.	౧౪.
౮.	ఉపపాతకములు.	౨౮.
౯.	జాతిభ్రంశకరములు.	౪.
౧౦.	సంకరీకరణము.	
౧౧.	అపాత్రీకరణములు.	౫.
౧౨.	మలావహములు.	౫.
౧౩.	తక్కినవి ప్రకీర్ణకములు.	

ఈపాపములు ౧౩ తెగలయియున్నవి, అనగా అన్నిటికంటె గొప్పపాపములు మహాపాతకములు. అన్నిటికంటె తక్కువపాపములు ప్రకీర్ణకములు మహాపాతకములకే ప్రాయశ్చిత్తములు చెప్పియుండగా, వానికంటె తక్కువయిన విగనుక, తక్కిన అన్నిపాపములకును ప్రాయశ్చిత్తమున్నదనుట నిశ్చ

యను. ఉత్తరోత్తరగలఘీయములనుటకు ప్రమాణము వ యిప్రాయబడిన వ్యాఖ్యానములోనే కొంచెము ముందుగా జూపుదు.

సమస్తాని ప్రాయశ్చిత్త నిమిత్తాని ఉత్తరోత్తరల ఘీయాం సిస్మృత్యంశ భేదభిన్నాని దర్శితాని - అనియున్నది.

౯. మరియునితర ఋషులయభిప్రాయము గూడమనము కొంచెమాలోచించవలసినదే. అదియును విచారింతము.

వసిష్ఠ విశ్వామిత్రులు.

అనుక్తనిష్కృతీనాంతు పాపానామపనుత్తయే - శక్తించావేక్ష్యపాపంచ - ప్రాయశ్చిత్తం ప్రకల్పయేత్.

యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి.

దేశంకాలం వయశ్శక్తిం - పాపంచావేక్ష్య యత్నతః
ప్రాయశ్చిత్తం ప్రకల్ప్యంస్యాత్ అత్రచోక్తానిష్కృతిః

శాతాతపః.

సర్వత్ర సర్వపాపేషు ద్విజశ్చాంద్రాయణం చరేత్.

ఔశనసస్మృతి.

యత్రోక్తం యత్రచానుక్తం- ఇహపాతకనాశనం - ప్రాయశ్చిత్తేనకృచ్ఛ్రేణ - శుద్ధ్యతేనాత్రసంశయః।

కొన్నిపాపములకు ప్రాయశ్చిత్తములుచెప్పి తక్కినవానికి దేశకాలపాత్రములు విచారించి ప్రకల్పించవలసినదనిచెప్పి యున్నందున సర్వపాపములకును ప్రాయశ్చిత్తమున్నదనుటయే. ఇతరఋషులతో మన ఆదిశంకరులవారును సమ్మతులనిమనము ఒప్పుకొనవలసినదేగదా. వారును ఈవిషయమై తమ యభిప్రాయమును గనపరిచినారు. మనమతగురువుల యభిప్రాయమును మనము శిరసావహించవలసినదేగదా.

శంకరులవారు ప్రాయశ్చిత్తమునకు భావాభావములు రెండును శాస్త్రములయందు గానబడునప్పుడు భావశాస్త్రమే చేకొనదగినదని సెలవిచ్చినారు. ఈదిగువ వాక్యములకు - అంతకు తెలుగర్థము వ్రాయుటకు గ్రంథవిస్తారభీతిచే వ్రాయలేదు. పండితులగువారు విమర్శించినం జక్కగా దెలియును.

సూత్రభాష్యము - స్మృతివ్యాఖ్యానము.

చతుర్థపాదము - త్రయోదశాధికరణము.

సూత్రము, దానికి శంకరులవారి వ్యాఖ్యానము

ఆవ్యాఖ్యానమునకు రత్నప్రభయను వ్యాఖ్యానము.

సూ॥ ఉపపూర్వమపి త్వేకే భావ మశనవత్తదుక్తం.

శం॥ భాష్యం - అపి త్వేకే ఆచార్యా ఉపపాతక మేవైతది తి మన్యంతే - యన్నైష్ఠికస్య - గురుదారాదిభ్యోన్యత్ర బ్రహ్మ చర్యం విశీర్యేత - న తన్మహాపాతకం భవతి - గురుతల్పాదిషు మహాపాతకేష్వపరిగణనాత్ తస్మాదుపకుర్వాణవన్నైష్ఠికస్యా పి ప్రాయశ్చిత్తభావమిచ్ఛంతి - బ్రహ్మచారిత్వావిశేషాత్ - అ వకీర్ణిత్వావిశేషాచ్చ - అశనవత్ - యథా బ్రహ్మచారిణో మధుమాంసాశనే వ్రతలోపః - పునస్సంస్కారశ్చైవమితి.

యేహి ప్రాయశ్చిత్తాభావమిచ్ఛంతి - న తేషాం మూలముపల భ్యతే యేతు భావమిచ్ఛంతి - తేషాం బ్రహ్మచార్యవకీర్ణీత్యేతదవి శేష శ్రవణం మూలం తస్మాద్భావాభ్యుపగమో యుక్తతరః. తదుక్తం ప్రమాణ లక్షణే - సమావిప్రతిపత్తిస్స్యాత్ శాస్త్రస్థా వా తన్నిమిత్తత్వాదితి ప్రాయశ్చిత్తాభావ స్మరణంత్వేవం సతి - యత్నగౌరవోత్పాదనా ర్థమితి వ్యాఖ్యాతవ్యమ్.

దీనికి రత్నప్రభయను వ్యాఖ్యానము: ప్రాయశ్చిత్త స్య భావాభావప్రతిపత్త్యోస్సమత్వేపి భావ ప్రసిద్ధిశ్శ్రుతిమూలత్వా [illegible] ర్థేత్యర్థః ప్రసక్తిమాత్ర [illegible] - తదుక్తమితి. [illegible] [illegible] త్వాత్ర [illegible] దీర్ఘ [illegible] కేప్రయుంజతే కేచి [illegible] విశేషప్రయోగః, అవకీర్ణస్య చరుః [illegible]

హే - వృద్ధప్రయోగసామ్యాత్ సమానుల్యావికల్పేన ప్రతిప
త్తిస్స్యాత్ ఇతిప్రాప్తసిద్ధాంతః శాస్త్రమూలా ప్రతిపత్తిర్గ్రా
హ్య శాస్త్రనిమిత్తత్వాద్ధర్మాది జ్ఞానస్యతథాచ యత్రాన్యావా
ఓషధయః ప్లాయంత్యధైతే యవామాదయూనా పిష్టింతి శాస్త్ర
మూలత్వాద్దీర్ఘమాక ప్రయోగస్యైవాదర ఇత్యర్థః - స్మృత
ర్గతిమాహ - ప్రాయశ్చిత్తేతి - బ్రహ్మచర్యాగమార్థం యత్నాధిక్యం
కార్యమితిజ్ఞాపనార్థం ప్రాయశ్చిత్తం స్పష్టమపినవక్ష్యామీత్యు
క్తం భగవత్రిణేశ్వర్థః - నైష్ఠికవద్యతి వనస్థయోరపి ప్రమా
దాద్బ్రహ్మచర్యభంగే ప్రాయశ్చిత్తము క్తేత్యాహ. ఏవమితి.

II. విధవాకన్యాదాతకు పాతిత్యముకలదా!

ఇదివరకు నేను ఇరువది యుక్తులను జెప్పితిని. ఈయన్ని యుక్తులవలనను విధవాకన్యను బునర్దానముచేసినవానికి ప్రాయశ్చిత్తములవని తెలియబడుచున్నది. కాని యింకొక యంశమిప్పుడే జ్ఞాపకమునకువచ్చినది. మనసునకు దోచినది మీయందరికిని బ్రకటించవలసినదే. ఇదివరకు మనమొక యభిప్రాయమును మనంబుననుంచుకొని యీవాదమునకారంభించినారము. అదియేదియన్న విధవయగు కన్యకను దిరుగ వివాహముచేయుట ప్రాయశ్చిత్తమునకు నిమిత్తమని, అనుకొని యున్నారము. అనగా - విధవాకన్యాదానము పాతిత్యహేతువని. పాతిత్యమునకు హేతువని - మీయందరి యభిప్రాయమయినయెడల యిదివరకు నేను జెప్పిన యుక్తులనుబ

మూఢినయితల ప్రాయశ్చిత్తమున్నదని తేటపడుచున్నది కాని నాటిమాత్రము, విధవావివాహవిషయమై సందేహముదీరు వనే లేదు. అది పాతిత్యహేతువే కాదనిచెప్పుటకు, అనేక హేతువులున్నవి. సంగ్రహముగా దెలియజేసెదను.

•

౧. మీరు కనబరచిన ప్రాయశ్చిత్తహేమాద్రిలోనున్న దేవలవచనములో విధవాపదమే లేదు. ప్రాయశ్చిత్తము లేదనీ చెప్పినది విధవావిషయమనుట న్యాయముకాదు.

౨. జాబాలివచనాదులలో ప్రాయశ్చిత్తమున్నదని కనబరిచినదియు, విధవావిషయము కాదు. ఆపదమే లేదు గనుక ఆవచనముల యుపయోగము ఈప్రకృత విషయమునకు లేశము లేదు.

3. పోనీ పాతిత్య హేతువే యనియందము - కృతత్రేతా ద్వాపరములయందును గూడ విధవావివాహములు పాతిత్యహేతువులే కావలెను. అట్లయినచో పరాశరస్మృతిలోని నష్టే మృతే ప్రవ్రజితే - అనే శ్లోకమునకు వ్యాఖ్యానము వ్రాసినప్పుడు మాధవామాత్యులవారు అయంచ విధవావివాహో యుగాంతర విషయః - అని చెప్పుటకు ప్రసక్తిలేదు యుగాంతరములయందు విధవావివాహములు శాస్త్రసమ్మతములని మాధవామాత్యులవారు వ్రాయుట యసత్యమేనా?

౪. కానీ యేదియేమాగుననన్నను, గలియుగమునను నిషే

ద్ధమనిన మొదలు కలియుగమునకు ముఖ్యమయిన పరాశరస్మృతిలో నష్టే మృతే ప్రవ్రజితే క్లీబేచ పతితే పతౌ పంచస్వాపత్సు నారీణాం పతిరన్యో విధీయతే - అని విధవావివాహమున కభ్యనుజ్ఞ యొసంగిస్తురు.

౫. కలివర్జితములను బాగ్గముగా వివరించిన వృద్ధపరాశరుడు, దత్తా - అక్షతా - ఇత్యాది పదప్రయోగము చేసినాడు. విధవా పదప్రయోగము చేయకుండుటయేమి? ఇందువలనజూడగా పయినజెప్పబడిన అయిదు విశేషకారణములు లేని స్త్రీలకు బునర్వివాహము కలియుగమునందు వర్జింపబడినట్లు తెలియబడుచున్నది.

౬. ఇదియునుంగాక మాధవామాత్యులవారు వ్రాసినవ్యాఖ్యానములో నుదహరింపబడిన ఆదిత్యపురాణవచనము. ఊఢాయాః పునరుద్వాహం జ్యేష్ఠాంశం గోవధం తథా కలౌ పంచ న కుర్వీత భ్రాతృజాయాం కమండలుం॥ ఈశ్లోకములో ఒకసారి వివాహమయిన దానికి తిరిగి వివాహముచేయుట కలివర్జితమని చెప్పబడియున్నదిగాని వైధవ్యమును నిమిత్తము, పునర్వివాహ యోగ్యతను తెచ్చునని పరాశరులవారు చెప్పిన నష్టేమృతేశ్లోకార్థమునకు బాధకము లేదే. ఇందులోను విధవాశబ్దము లేదే. నీవిలాగున జెప్పితివికదా, అయినంచ వివాహాముగాంతర విషయః - అని చెప్పిన దానిని నీవు సత్యము కానె పవాదసిన నేను చేయవలసిన యవసరము లేదు, ఇది యూఢాంతర విషయమని భ్రాంతిం జెందుచున్నా లోకులని, యూ

గాంతరవిరుద్ధము కానే కాదని మాధవాచార్యులవారు సెల విచ్చినారు. అట్లయినయెడల ఆదిత్య పురాణవచనమునేల యుదహరింపవలయుననిన ఉదహరింపవలసినదే. కలివర్జిత మయినది ఊఢాపునర్వివాహముగాని నష్టాదినిమిత్త పంచక మున నైనవివాహము కాదని కనపరుచుటకు.

2. తస్మాదేకస్య మంత్రమునకును, యదేకస్మిన్ మంత్ర. మునకును, ఊఢాపర మందర్థము కానవచ్చుచున్నదిగాని, వి ధవా పరమర్థము చెప్పనేవల్లకాదు. ఊఢావివాహనిషేధము సామాన్యము, విధవావివాహాభ్యనుజ్ఞ విశేషము. ఉదీర్ష్వనా ర్యభిజీవ - ఇత్యాదిమంత్రములవలన స్పష్టముగా విధవాపరము లు. ఇట్లుండగా విధవాపునర్దానమునకు బాధిత్యమున్నదని చెప్పుట సులభముకాదు.

3. ఇకను మనకు మిగిలిన దొకట్టియున్నది. అది ఆ చారము. అనగా ఈకార్యము చాలకాలమునుండి శిష్టత్రయ వర్ణముల వారాచరించుటలేదు: ఇంత మాత్రమున అనగా ఈ పని యెవ్వరును చేయుటలేదు గనుక - ఒకమునుమాత్రము చే యుటవలన, పాతిత్యహేతువై ప్రాయశ్చిత్తమునకు నిమిత్త మగునా? అట్లయిన కొందరిలో - స్త్రీలకు విద్యనేర్పకుండు ట, కొందరిలో - స్త్రీలను గదులలోనుండి బయటికి రానీకుం డుట కొందరిలో వివాహాదికాలములయందు సంభాషనలకు పీడించుట, పురుషులు కొందఱను మిక్కిలి మనస్థాపపరచుట మొదలగు ననేకాచారములు నానాముననే యున్నాము. ఆ

యాచారము నతిక్రమించినయెడల పాతిత్యమునకు హేతువే నా? ప్రాయశ్చిత్తము చేయించుకోవలసినదేనా? ఈ యాచారములు లౌకికములుగాని శాస్త్రీయములు కావు. ఆచారవిషయమై నేనువ్రాసిన ౨ చిన్నపుస్తకములను తమరు చిత్తగించితిరేని యీసందేహము తమకు కలుగదని నమ్మెదను. ("ఆచార నిరుక్తి" & "దురాచార పిశాచభంజని")

కావున యీ పైనిమిది యుక్తులను బట్టిచూడగా విధవాకన్యాదానము పాతిత్యహేతువగునో కాదోయని మిక్కిలి సంశయమును పొందుచున్నాడను. అయినను మీరందరు బుద్ధిమంతులు ఆలోచించవచ్చును.

ఇప్పుడు నేను చెప్పినవన్నియు ౨రా యుక్తులు. ఇక, విధవయగు కన్యకను తిరిగిమరియొకనికిచ్చి వివాహముచేసినవానిని ప్రాయశ్చిత్తముచేసి మనలో చేర్చుకొనుటకు నిస్సందేహముగ తెలియజేయుచున్నది.

మూ డ వ పా ద ము.

పతిత సంసర్గికి ప్రాయశ్చిత్తము కలదు.

ఇకను విధవయగు కన్యకను తిరిగి మరియొకనికిచ్చి వివాహముచేసినవాని మరియొక మందికన్యను అట్టికన్యయని [illegible]

గల యొకర్తు వివాహము చేసుకొనును. ఆపురుషుఁడును ఆకన్యయును ప్రాయశ్చిత్తము చేయించి మన సంఘములో చేర్చుకోవచ్చునా? అనుసంశయము విచారించదగియున్నది. ఇదే యిప్పటి తగవు. ఇదే ముఖ్యము. ఈవిషయమై నాకు తోచినయుక్తులు పదిమాటలు చెప్పబోవుచున్నాడను. మిమ్ముల నింత సేపు నిల్పి నామాట వినుచుండునట్లు శ్రమకలుగచేసినందునకు క్షమించి సావధానులైవినుండు.

౧. ఇదివరకు వ్రాయబడిన ౨౦ యుక్తులలోను విధవాకన్యను మరల వివాహముచేసినవాడు పతితుడని యెంచదగియున్నపక్షమున ప్రాయశ్చిత్తమును ఉన్నదని తేలినదిగనుక ఆ స్త్రీ కన్యాదాతయొక్క మరియొక కన్యను వివాహముచేసికొనిన సంసర్గికి ప్రాయశ్చిత్తమున్నదని చెప్పుటకు కైముతికన్యాయమేన సిద్ధముగుచునేయున్నది.

౨. కైముతిక న్యాయముచేత సిద్ధమగుట యెట్లనఁగా; పతితునకు ప్రాయశ్చిత్తమున్నప్పుడు పతితసంసర్గికిని ప్రాయశ్చిత్తమున్నదని మీరు అంగీకరించిన యంశమేగాన విస్తరింప బనిలేదు.

౩. మీ దేవలస్మృతి వచనము పతితునకు ప్రాయశ్చిత్తము లేదని చెప్పునని యూహించినను పతితసంసర్గివిషయము నెత్తుకొననేలేదుగనుక ప్రాయశ్చిత్తము లేదనిచెప్పుటకు మీకు ప్రమాణవచనమే లేదు.

౪. పతితసంసర్గికి పతితునకెటువంటి ప్రాయశ్చిత్తమో ఆటువంటి ప్రాయశ్చిత్తమేనని ఆదియందు మీరు చెప్పితిరిగదా. ఇప్పుడు మేము చూపించిన దేవలస్మృతి వచనమువలన పతితునకు ప్రాయశ్చిత్తములేదుగదా, పతితసంసర్గికిగూడ ప్రాయశ్చిత్తములేదని చెప్పవలదా యని మీరు చెప్పుచున్నారు. అందునకు మేము చెప్పునది యేమనిన, ప్రాయశ్చిత్తమనునది యున్నప్పుడు పతితునకెటువంటి ప్రాయశ్చిత్తమో పతితసంసర్గికటువంటి ప్రాయశ్చిత్తమని మాతాత్పర్యముగాని మీరు పతితునకు ప్రాయశ్చిత్తమేలేదని చెప్పునెడల పతితసంసర్గికిని ప్రాయశ్చిత్తమేలేదని మేము చెప్పుచున్నారుని మాతాత్పర్యముకాదు.

౫. మీ దేవలస్మృతిని వాదములనిమిత్తము చేకొనినను ఈ పతితసంసర్గి విషయమునుక్తము. గనుక ప్రకల్ప్యప్రాయశ్చిత్తము ధర్మశాస్త్రములు విధించుచునేయున్నవి. ఇందునకు ప్రమాణము :

పరాశరస్మృతి - మనుస్మృతి - విష్ణుస్మృతి - విశ్వామిత్రస్మృతి - యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి - శాతాతపస్మృతి - ఔశనసస్మృతి.

ఈవిషయమై యీప్రసంగములో ఇదివరకు నేను చెప్ప

యున్న ప్రథమపాదములోని ౮ వ యుక్తి చివరిభాగమున్ను, ద్వితీయపాదము ౯ వ యుక్తియు జూడుడు.

౭. ఇన్నింటికిమిగాని యొకయంశమును మనవిచేయుచున్నాను. ధర్మశాస్త్రములలో పాతిత్యము పతితునిదేగాని, సంసర్గికి లేదనియు, ప్రాయశ్చిత్తముమాత్రము పతితునకు, తత్సంసర్గికినిగూడ కలదనియు చెప్పబడియున్న సంగతి యీ పత్రిక పెద్దలలో నందరు నెరిగియున్నదే. అయినను యీ దిగువను గొన్ని ప్రమాణములు వ్రాయుచున్నాను. అట్టిస్థితిలో ప్రాయశ్చిత్తమున్నప్పుడేగదా పతితునితో సామ్యము పతితసంసర్గికి కలుగునది. మీరు ప్రాయశ్చిత్తమే పతితునకు లేదని వాదించుచున్నారుగదా. ఇటువంటి స్థితిలో, పతితునితో పతితసంసర్గికి సామ్యమేలాగున కలుగును? గనుక పతితునకు ప్రాయశ్చిత్తము లేదనియెడి మీమతమును గొంచెము పుచ్చుకొన్నను పతితసంసర్గికి ప్రాయశ్చిత్తము కలదనియే చెప్పవలెను. ఇందునకు ప్రమాణములు :—

యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి - ప్రాయశ్చిత్తకాండము శ్లోకము ౨౬౦. మీ క్రింది యావద్వ్యాఖ్యానము జూడుడు.

ఏభిస్తు సంవసేద్యో వై వత్సరం సోఽపి తత్సమః॥ యో యేన సహ సంవత్సరం [illegible] యస్మాదేన ప్రాయశ్చిత్తం సంపద్య దితి తదీయః ప్రాయశ్చిత్తాని [illegible] తస్య గ్రహణం నపుంసః పాత

కత్యాది. దేశాత్యం తస్య యశ్చాత్రైస్నహానం వస్తేదిత్యుత్తరదేశ త విరసిద్ధత్వాత్ ఇత్యాది.

౭. సరే అన్నియు నటుంటనందు. కృతాది యుగముల యందు పతితసంసర్గిదోషము లెట్లుగానన్నను కలియుగము నందు పతితసంసర్గము పాతిత్యహేతువు కాదని స్పష్టముగానే చెప్పవచ్చునే. ఇందుకు ప్రమాణములు:—

పరాశరస్మృతి - ఆచారకాండము శ్లోకం ౨౫.

కృతే సంభాషణాదేవ త్రేతాయాం స్పర్శనేన చ ద్వాపరే త్వన్నమాదాయ కలౌ పతతి కర్మణా.

కలియుగమునందు కర్మచేత పతితుడగునని యర్థము.

౨౬. వృద్ధపరాశరము.

సంసర్గదోషస్తేనాస్తి అని కలివర్జితములలో సంసర్గదోషము చేర్పబడియున్నది. కలియుగమునందు సంసర్గదోషము లేదని తాత్పర్యము.

౮. పోనిమ్ము, మీ చెప్పిన దానిచొప్పున, విధవకన్యను పెండ్లి చేసుకొనిన వానికి ప్రాయశ్చిత్తము లేదని మీరా చెప్పినారు. శ్రీ [illegible] భానుమూర్తి మాడుగారు

గదా యస్పృ దోషము చేసినది. ఇప్పుడు ప్రాయశ్చిత్తము చేయించినది గుంటూరు భానుమూర్తి గదా. ఎందుచేతననగా, పాతకియొక్క కూతురిని వివాహము చేసికొనినాడు గనుక దీనపేరు పాతకితో యానసంబంధము అని మీరు చెప్పుచున్నారు. భానుమూర్తి మామగారు చేసిన పాపము తెలిసిచేసిన పాపమునియు, భానుమూర్తి చేసిన పాపము తెలియక చేసిన సంసర్గమునియు ఉభయపక్షములవారు ఒప్పుకొనినదే. తెలిసి చేసిన పాపములుగలవానితో తెలియక సంసర్గము చేసినవాడు సమానుడని చెప్పుటకంటె విరుద్ధమున్నదా? పాతిత్యమెట్టిదో, సంసర్గమును, అట్టిదిగానున్నప్పుడు సామ్యమును జెప్పుట సరిగాని పాతిత్యమొక విధము సంసర్గము మరియొకవిధమైనప్పుడు సామ్యము చెప్పగూడదు.

౯. ఇదియునుగాక తక్కిన సంబంధములకంటె యాన సంబంధమునకు సద్యః పాతిత్యము ఎక్కువగా నున్నదిగదా. ఏమిచెప్పుదుననిన అజ్ఞానాత్కృత సంసర్గమునేను సద్యః పాతిత్యము లేదనిచెప్పగలను. ప్రమాణము:—

మహాత్మ్య ప్రకరణము - బ్రహ్మసంహిత - వ్యాస [illegible]

ప్రాయశ్చిత్త ప్రకరణము శ్లోకం [illegible].

యాన [illegible] సంబంధం భుక్తి వాక్యాన సంప్ర [illegible]

[illegible] జ్ఞానాత్ సహభోజనమేవవా.

అజ్ఞానాత్కృత సంసర్గమునకు ప్రాయశ్చిత్తమున్నను ఉండునేమో కాని పాతిత్యమాత్రము లేదు.

ఈ ముప్పదియేడు యుక్తులచేతను గుంటూరు భానుమూర్తికి ప్రాయశ్చిత్తమున్నదని చెప్పబడియె.

నాల్గవ పాదము.

పతితకన్యకు ప్రాయశ్చిత్తము కలదు.

ఇకను భానుమూర్తి వివాహము చేసికొనిన పదేండ్లకన్యకు ప్రాయశ్చిత్తము చేయించి చేర్చుకొనదగిన యోగ్యతకలదా? విచారించవలసియున్నది.

పతితకన్యకు ప్రాయశ్చిత్తముకలదనినందునకు ప్రమాణములు.

యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి - ప్రాయశ్చిత్తకాండము శ్లోకము ౨౬౧. దీనిక్రింది వ్యాఖ్యానము.

కన్యాం సముద్వహేదేషాం సోపవాసామకించనాం ఏషాం పతితానాం కన్యాం పతితావస్థాయాం ఉత్పన్నాం సోపవా

నాం కృతతత్సంసర్గ కాలోచితప్రాయశ్చిత్తాం అకించనాం అసంస్కృతపితృ వస్త్రాలంకారాదిధనాం ఉద్వహేత్. అనగా పతితులకు పతితావస్థయందు బుట్టినకన్యను సంసర్గమునకు త గిన కాలోచిత ప్రాయశ్చిత్తము చేయించి పెండ్లియాడదగు ను. ఇందువలన కూడగా బతితకన్యకు సంసర్గప్రాయశ్చిత్త మున్నదని తెలియవచ్చుచున్నది.

ఇందులోనే బృహద్ధారీత వచనము.

పతితస్యసుతకుమారీం - వివస్త్రాం అహోరాత్రముపోషితాం ప్రాతస్స్నాతేనాహతేన వాససా ఛాదితాం - నాహమేతేషాంనకన్యైతే ఇతి త్రిరుచ్చైర్వదంతీం తీర్థేస్వగృహే వాప్యుద్వహేత్.

అనగా - పతితునికన్యను వివస్త్రురాలుగా నొక యహోరాత్రముపవాసముంచి ప్రాతఃకాలమందు తెల్లమడుపు గట్టించి ఆచిన్నదానిచేత నేనువీరిదాననుగాను నాకువీరు కారు అని ముమ్మారులనిపించి తీర్థమందుగాని స్వగృహమందుగాని వివాహము చేసుకొనవలెను.

పయిన వ్రాయబడిన వ్యాఖ్యానములోనే వసిష్ఠుడు.

పతితేనోత్పన్నః పతితో[illegible] - అన్యత్ర స్త్రియాః సాహిపరగామినీ తామ[illegible]

అట్లగా పతితునకు బుట్టినవాడు పతితుడు స్త్రీగాదు - అది యితరుని బొందునుగనుక దానిద్రవ్యమునువిడిచి వివాహము చేసుకొనవచ్చును. ఇందువలన ప్రాయశ్చిత్తము కలదని స్పష్టమేకదా.

౨. ఇదిసరేకాని పయినేవ్రాయబడిన వసిష్ఠవాక్యమును బట్టిచూచితిమా - ప్రాయశ్చిత్త మక్కఱలేదనియే తోచుచున్నది. అరిక్థాం అనినందున - దానిసొమ్మును వదలుటయే ప్రాయశ్చిత్తముగా నెంచవచ్చును.

౩. ఈగుంటూరు భానుమూర్తి భార్యకు వివాహపూర్వముందు ప్రాయశ్చిత్తము చేయించలేదే, తరువాత చేయించినారే, యిటువంటి ప్రాయశ్చిత్తము కలదాయని సంశయించవలదు. కన్యక ౧౨ యేండ్లకుపయిన నెప్పుడయినను ప్రాయశ్చిత్తము చేయించుకొనవచ్చును. ఒకవేళ వివాహపూర్వము సంస్కారము చేయించిన జేయించవచ్చును. ప్రాయశ్చిత్తమెప్పుడు జేయించికొనునో అప్పుడు పాతిత్యము పోవును. ఈమధ్యను ప్రాయశ్చిత్తము చేయించుకొననందున దానియొక్క పాపము పుట్టును. ఇందునకు ప్రమాణములు:—

పరాశరమాధవీయములో ప్రాయశ్చిత్తకాండమున మొదటిభాగములో.

ప్రాయశ్చిత్తాకరణే దోషనిరూపణ[illegible] అనగా ప్రా

శ్చిత్తము చేయించుకొననియెడల కేవలపాపము లేదు అని యర్థము. ఇంతకాలములోగా ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనవలెనను నియమముగానరాదు.

౪. ఇది యట్లుండనిండు. ౧౦ యేండ్లబాలికకు ప్రాయశ్చిత్తము చేయించుకొనవలెనను జ్ఞానమెట్లుసిద్ధించును! అట్టి యీడులో చేయించుకొనదగిన ప్రాయశ్చిత్త మొకటియున్నదన్నను, అది చేయించనిపాపమొకటి క్రొత్తగాపుట్టునని యెంచినను అది సంరక్షకులకుగాని కన్యకకనిచెప్పుటకంటె విరుద్ధమున్నదా? ఇందునకు ప్రమాణములు:—

ఔశనసస్మృతి శ్లోకం ౧౪౫.

స్త్రీయదా బాలభావేన మహాపాపంకరోతిహి ప్రాయశ్చిత్తంప్రకుంతతస్యాః - పితాతద్వ్రతమాచరేత్ - ఉద్వాహేదక్షి రూపే[illegible] - అన్యథాపతితస్తునః.

అనగా - బాల్యమందు కన్యకచేసినపాపమునకు తండ్రి ప్రాయశ్చిత్తము చేయింపవలెను. అట్లుచేయకున్న నతడుపతితుడగును.

[illegible]నకే యట్లుండగా ఇతర సంసర్గముగలిగియేమి?

దేవలస్మృతి వ్రుట ౯.

అశీతిర్యస్యవర్షాణి బాలోవాసరుషాడశః ప్రాయశ్చిత్తార్థ మర్హంతి స్త్రీరోగిణఏవచ ఊనైకాదశవర్షస్య పంచవర్షా త్పరస్యచ ప్రాయశ్చిత్తంచరేద్భ్రాతా పితాన్యోవాపిపర్థకః అనగా ౮౦ సంవత్సరములకుబయిన ౧౧ సంవత్సరములకు లోపుగాగలవారికి సోదరుడుగాని తండ్రిగాని ఇతర సంబంధు కుడుగాని ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనవలసినదని యర్థము.

౫. మరియు నింకొకట్టి విన్నవించెద స్త్రీపరిత్యాగము కూడదని పరాశరులవారు కంఠోక్తిగా చెప్పియున్నారే ప్రా యశ్చిత్తమే లేదనినయెడల పరిత్యాగ నిషేధమున కర్థమే లేదు. ఇందునకు ప్రమాణము:—

పరాశరస్మృతి ప్రాయశ్చిత్తకాండము శ్లోకం ౨౮.

చాతుర్వర్ణ్యస్య నారీణాంకృచ్ఛ్రం చాంద్రాయణం స్మృ తం - యథాభూమి స్తథానారీ తస్మాత్తాం నతుదూషయేత్.

అనగా స్త్రీభూమివంటిదగుట దానిం బరిత్యజించరాదు పాపముజేసెనేని ప్రాయశ్చిత్తముచేత బవిత్రంజేయవలెను.

మనుస్మృతి వచనము.

స్త్రీరత్నం - దుష్కులాదపి.

దుష్కులములోని స్త్రీయయినను వివాహయోగ్యయగును.

ఈయయిదుయుక్తులచే పతితకన్యకు ప్రాయశ్చిత్తము కలదని వక్కాణించబడెను.

గుంటూరు భానుమూర్తికి అతనిభార్యకును ప్రాయశ్చిత్తము కలదనుటకు ఈనలుబదిరెండు యుక్తులును జాలునని యిచ్చటికీవిషయమయిన వాదము ముగించెదను.

ఇప్పటికి ప్రాయశ్చిత్త హేమాద్రి మహారణ్యస్థ దేవలవచనశాద్వల పథసంచారి గౌరీనాథశాస్త్రి వివృతార్థ విషసర్పము హతమై నిర్జీవమాయెను. లోకమానందించుగాక.

శ్రీరస్తు.

పతితసంసర్గప్రాయశ్చిత్త విషయకోపన్యాసము.

ద్వితీయప్రకరణము.

ఇందు గుంటూరు భాసమూర్తికిఁ జేయించిన ప్రాయశ్చిత్తము సరియైనదేనని తెలియును.

చేయించిన ప్రాయశ్చిత్తము సరియయినదనుటకు బ్రాహ్మణానుగ్రహము చాలును. అట్టిస్థితిలో, యోగ్యుఁడయిన ప్రాయశ్చిత్తకర్త ప్రాయశ్చిత్తమును జెప్పినట్టియైన ఆప్రాయశ్చిత్తము మంచిదా చెడుదా, యని యడుగవలసిన నిమిత్తము లేదు. ఐనను చేయించిన ప్రాయశ్చిత్తము కూడ యుక్తముయైనయెడల చెప్పవలసినదేమి? ఈ భాసమూర్తికి బ్రహ్మణ్యులయిన గుంటూరు బ్రాహ్మణోత్తములవారు చేయించిన ప్రాయశ్చిత్తమునకు ఈపయిన చెప్పబడిన మూడు గుణములును గలవు.

౧. అనేకులగు బ్రాహ్మణులీదంపతుల ప్రాయశ్చిత్తము న
గీకరించినారు.

౨. వేదవేదార్థ - వేత్తలు, శ్రౌతస్మార్త విశారదులు, చయనాంతయు కర్మలను జేసినవారు, ఈప్రాంతములయందు అనేక ప్రాయశ్చిత్తముల కర్తలుగానుండి జరిగించినవారు వయోవృద్ధులు, దయామయహృదయులునగు గుండు సుబ్రహ్మణ్యచయనులవారు ప్రాయశ్చిత్తదాతయేగాక - స్వతః ఈప్రాయశ్చిత్తమును చేయించినవారు.

3. ఈదంపతులకు జేయించిన ప్రాయశ్చిత్తములు సమస్తదోషాపహములు:—

చాంద్రాయణ ప్రతినిధులు.	౧౦.
బ్రహ్మకూర్చము.	౧.
అఘమర్షణస్నానము.	౧.
సహస్రగాయత్రి.	౧.
రుద్రపారాయణము.	౧.
ఉపవాసము.	౧.

వీనికంటె నిక నేమి కావలయును?

ఈ ప్రకరణము 3 భాగములుగా విభజింపదగు.

౧. బ్రాహ్మణానుగ్రహ ఫలవిచారము.
౨. పరిషద్యోగ్యతా విచారము.
3. కృత ప్రాయశ్చిత్త యోగ్యతావిచారము.

మొ ద టి భా గ ము.

బ్రాహ్మణానుగ్రహ ఫలవిచారము.

పరాశరస్మృతి - ప్రాయశ్చిత్తకాండము.

శ్లోకం ౫౧ - ౫౨లు.

అచ్ఛిద్రమితియద్వాక్యం - వదంతిక్షితిదేవతాః - ప్రణమ్య శిరసాగ్రాహ్య - మగ్నిష్టోమ ఫలంహితత్.

జపచ్ఛిద్రం తపశ్ఛిద్రం - యచ్ఛిద్రం యజ్ఞకర్మణి - సర్వంభవతి నిశ్ఛిద్రం - బ్రాహ్మణైరుపపాదితం.

పయిస్మృతి - పయికాండము - శ్లోకము

౫౯, ౬౦, ౬౧, ౬౨.

అధవాబ్రాహ్మణాస్తుష్టాః సర్వంకుర్వంత్యనుగ్రహం సర్వాన్ కామాన వాప్నోతి ద్విజసంపూజితైరిహ.

సపిబసంయమాగ్రాహ్యా - యద్యేకోపివదేద్విజః - త
ద్వాక్యం ద్విజానాంతు - అన్యథా భ్రూణహా భవేత్. బ్రా
హ్మణా జంగమం తీర్థం - తీర్థభూతా హి సాధవః - తేషాం వాక్యోద
కేనైవ - శుద్ధ్యంతి మలినా జనాః. బ్రాహ్మణ యాని భాషంతే
మన్యంతే తాని దేవతాః - సర్వదేవమయో విప్రః - నతద్వచ
నమన్యథా.

అంగిరస్స్మృతి.

బ్రాహ్మణా దేవతాస్సర్వా - స్సచ సర్వస్య దైవతం.

శ్రుతి.

యావతీర్వై దేవతాస్తాస్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణేవసంతి.

ఈ వాక్యములు చక్కగా పరిశీలించిన మొదల బ్రాహ్మణాను
గ్రహమున కెంతఫలమున్నదో చక్కగా తెలియును. ఇటువం
టి బ్రాహ్మణానుగ్రహము చెఱుకూరు భానుమూర్తికిని యితని
శాఖ్యులకును గలదు. నిస్సందేహము.

రెండవ భాగము.

పరిషద్యోగ్యతా విచారము.

ప్రాయశ్చిత్తదాతగాని ప్రాయశ్చిత్తదాతృ సముదాయముగాని పరిషత్తనబడును. ఈపరిషత్తుయొక్క యోగ్యతనుగూర్చి ధర్మశాస్త్రములు బహువిధములఁ బల్కుచున్నవిగాని. ఈ యుగమునందు, ఎట్టిపరిషత్తు సంభవించుననీ పరిషద్యోగ్యత యెంతగానుండవలెననీ పరాశరులవారే చెప్పియున్నారు. దానిని మాధవాచార్యులవారు వివరించియున్నారు. కావున యుగప్రయుక్తయోగ్యతను ముందు విచారింతము.

పరాశరస్మృతి - ప్రాయశ్చిత్తకాండము ౧౧ అధ్యాయము శ్లోకం ౩౦.

యుగేయుగేచ యేధర్మాః తేషుతేషుచ యేద్విజాః తేషాం నిందానకర్తవ్యా యుగరూపాహితేద్విజాః.

దీనికి మాధవాచార్యులవారు చేసిన వ్యాఖ్యానము :— శాస్త్రీశూద్రబ్రాహ్మణ్యోపేతస్య కస్యాప్యభావాత్ - స్వరూపలోపాద్వరం - యథా సంభవానుష్ఠానం సంభావితాధ్యయనాద్యుపేతానాం శక్త్యాయాం ధర్మప్రవృత్తౌ - ప్రమాణాలస్యాది హీనానాం - పరిషత్త్వం కుతోనస్యాత్

ఈ కలియుగమునందు శాస్త్రీయబ్రాహ్మణ్యము గలవాడు లేనే లేడు. యుగత్రయోక్త లోపమునుగూర్చి యోచింప నిందించరాదు. సంభవించినంత యోగ్యతగలవారే పరివర్తన కర్మలేల కారాదు? ఈ గ్రామములో బ్రహ్మశ్రీ గుండు సుబ్రహ్మణ్య చయనులుగారికంటే ఎక్కువ పరివర్తు దొరుకునా!

ధర్మశాస్త్రములను దెలిసిన మహానుభావులు పొరబాటుగా జెప్పినను అవి శిరసావహించవలసినదే.

పరాశరస్మృతి ప్రాయశ్చిత్తకాండము శ్లోకం ౨౬

ధర్మశాస్త్ర రథారూఢాః వేదఖడ్గధరాద్విజాః క్రీడార్థమపి యంబ్రూయుః సధర్మః పరమస్మృతః.

వేదవిత్తయినవాడు ఒక్కడయినను ఏధర్మమును జెప్పెనో ఆదేధర్మము అజ్ఞానులు పదివేలమంది చెప్పినను అది ధర్మము కాదు.

మనుస్మృతి ౧౨ అధ్యాయము ౧౧౩ శ్లోకము.

ఏకోఽపి వేదవిద్ధర్మం యం వ్యవస్యేద్ద్విజోత్తమః సవిజ్ఞేయః పరోధర్మః నాజ్ఞానాముదితోఽయుతైః.

ఒకవేళ [illegible] ద్విజోత్తముడు ధర్మము నెరుగక చెప్పినా ప్రాయశ్చిత్తము చేయించుకొనినవారు పవిత్రులు కాకపోరు.

పరాశరస్మృతి ప్రాయశ్చిత్తకాండము శ్లోకం ౫.

అజ్ఞాత్వా ధర్మశాస్త్రాణి ప్రాయశ్చిత్తం దదాతియః ప్రాయశ్చిత్తీ భవేత్పూతః కిల్బిషం పరిషద్వ్రజేత్.

పరిషదాజ్ఞలేక ప్రాయశ్చిత్తము కూడదుగాని పరిషదాజ్ఞయున్నయెడల ఒకవేళ ప్రాయశ్చిత్తము సరియయినది కాకున్నను పరిషత్తునకుగాని ప్రాయశ్చిత్తికిగాని దోషము లేదు.

పరాశరస్మృతి ప్రాయశ్చిత్తకాండము శ్లోకం ౬.

యదస్మిన్ స్థితిలోయం మారుతార్కాగ్నిరూప్యతి ఏవం పరిషదాదేశాత్ నాశయేత్తస్యదుష్కృతం నైనగచ్ఛతికర్తారం నైనగచ్ఛతివక్తారం మారుతార్కాగ్నిసంయోగాత్ పావనస్యతి తోయవత్.

ఒక ద్విజోత్తముడు ప్రాయశ్చిత్తమును విధించినప్పుడు ఆయనను ఎవరుగాని నిందించరాదు. నీవు ఎటువంటి ప్రాయశ్చిత్తము చేయించితివని అడుగరాదు.

మనుస్మృతి ౧౧ అధ్యాయము శ్లోక[illegible] దీని

వ్యాఖ్యానము. కుల్లూకభట్టీయము.

విధాతా శాసితా వక్తా మైత్రో బ్రాహ్మణ ఉచ్యతే తస్మై నాకు శలం బ్రూయాత్ న శుష్కాం గిరమీరయేత్. విహితకర్మణాము నుష్ఠాతా - పుత్రశిష్యాదీనాం శాస్త్ర ప్రాయశ్చిత్తాది ధర్మాణాం వక్తా - సర్వభూతమైత్రీప్రధానో బ్రాహ్మణ ఉచ్యతే - తస్మై నిగృహ్యతాడ యమిత్యేవం-అనిష్టం న బ్రూయాత్ - నాప్య క్రోశం వాదం - వాగ్దండ ధిగ్దండ రూపశ్రితస్యోచ్చారయేత్

పూ/ష వ భాగము.

చేయుంచిన ప్రాయశ్చిత్తములు చాంద్రాయణ ప్ర[illegible]
ఋ ౧౦కి [illegible]నములు ౩౦. ఇందునకు ప్రమాణము,

పరాశర[illegible]ధవీయము. ప్రాయశ్చిత్తకాండము.

ప్రాజా[illegible] కృ[illegible]సత్యామ్నాయప్రకరణము

య[illegible] చాంద్రాయణస్థానే[illegible]దాన ప్రయచ్ఛి

ప్రా॥తం. ప్రాజాపత్యేతు గామేకాం త్రికృచ్ఛ్రే త్వయంస్మృతం చాంద్రాయణే పరాకేచ త్రిప్రస్తా దశకాస్స్మృతా ఇతి.

కృచ్ఛ్రములు పదింటికి గోదానములు ౧౦.

శాతాతపస్మృతి:— సర్వత్ర సర్వపాపేషు ద్విజశ్చాంద్రాయణంచరేత్.

ఔశనస్మృతి.

యత్రోక్తం యత్రచానుక్తం ఇహపాతక నాశనం ప్రాజాపత్యేన కృచ్ఛ్రేణ శుధ్యతేనాత్రసంశయః

బ్రహ్మకూర్చము పాపఘ్నమైనందునకు ప్రమాణము.

పరాశరస్మృతి - ప్రాయశ్చిత్తకాండము
శ్లోకం ౨౭, ౩౭.

బ్రహ్మకూర్చ మహోరాత్రం శ్వపాకమపి శోధయేత్, [illegible] త్వగస్థిగతంపాపం దేహేతిష్ఠతి దేహినాం బ్రహ్మకూర్చో [illegible] సర్వం - ప్రదీప్తాగ్ని రివేంధనం.

[illegible] స్నానము పాపఘ్న [illegible] నను.

శంఖస్మృతి.

అఘమర్షణ మిత్యేత ద్వ్రతం సర్వాఘనాశనం.

దశసాహస్రగాయత్రీఫలము.

పరాశరస్మృతి ప్రాయశ్చిత్తకాండము శ్లోకం ౫౫.

సర్వేషామేవపాపానాం - సంకరేసతి పస్థితే - దశసాహస్రమభ్యస్యగాయత్రీ శోధనంపరం.

సర్టిఫికేట్టు.

ఇట్లాగా మాకందరికిం పూజ్యులయిన బ్రహ్మశ్రీ [illegible] సు [illegible] దయచేసినందున, గుంటూ [illegible] ప్రాయశ్చిత్త [illegible] [illegible]

ఈ లోకములోని భరతఖండములో ఇప్పటి మనదుస్థితిని పూర్ణముగా నాలోచించుకొనుండు. పూర్వకాలమునందు అనగా మన ధర్మములకు ఋషులు ఋషులతో దుల్యులగు నాచార్యులు ప్రవర్తకులయినప్పుడు ఆచారములు, ఐకమత్యములు, ఎట్లుగానున్నవో విచారించుడు. ఈమధ్య కాలములోన నగా సుమారు వేయిసంవత్సరముల కీవలనుంచి ఆచారములు తారుమారయి ఐకమత్యమనునది యత్రభ్రష్టమయి కఠినములును దుష్టములునయిన యాచారము లెవ్వరిష్టమువచ్చినట్లు వారు కల్పించుకొని దేశమును ఎల్లవిధముల నష్టదశలోనికి దెచ్చినది తలంచుకొనుడు. మీచిత్తములను దురభిమానములో కప్పవలదు. దయయును దాసిని హృదయమునందుంచుడు పక్షపాతబుద్ధిని బ్రాలిపెట్టుడు. నిష్కళంకహృదయులయి కన్నులు చక్కగా దెరచి మీచుట్టునున్న లోకమంతయుజూచి, ఇప్పుడు నేనుచెప్పిన యుపన్యాసముయొక్క తాత్పర్యమును గ్రహింపుడు.

ఇ. తి. మనాలోచిః.

సర్వేషాం సకలమంగళాని భవంతు.

సంపూర్ణము.